

III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STUDZIENCE

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STUDZIENCE (ZMIANA)

TOM II: KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

WOJEWÓDZKIE BIURO PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO

**Jednostka Samorządu Województwa Pomorskiego
76-200 Słupsk, ul. Banacha 12, tel/fax (59) 84 31 060**

ZESPÓŁ AUTORSKI:

KRZYSZTOF WOJCIESZYK – generalny projektant Studium
Członek Północnej Okręgowej Izby Urbanistów ,
Nr wpisu: G- 194/2005

ANDRZEJ HAŁUZO
MIROŚŁAWA HAŁUZO
GRAŻYNA KUBICZ
HANNA WOJCIESZYK
AGNIESZKA ŻEBIAŁOWICZ- ŁACH

Dziedzictwo kulturowe na podstawie opracowań:
CZESŁAWY BETLEJEWSKIEJ
IWONY KOZERSKIEJ

GRAFIKA:
BARBARA BROKOS
ANNA MAZUR
GRAŻYNA RADZISZEWSKA

SŁUPSK - STUDZIENCE * 2009

Spis treści:

1. Cele zagospodarowania przestrzennego gminy Studzienice	5
2. Kształtowanie struktury przestrzennej gminy	7
2.1. Obszary, cele, kierunki i zasady ochrony przyrody	7
2.1.1. Zwiększanie efektywności ochrony przyrody dla zachowania w dobrym stanie walorów objętych różnymi formami ochrony	7
2.1.2. Dążenie do zróżnicowania form ochrony przyrody w gminie	9
2.1.3. Kształtowanie sieci powiązań przyrodniczych, utrzymanie naturalnego charakteru struktur przyrodniczych	9
2.2. Obszary cele, kierunki i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	11
2.2.1. Ochrona charakterystycznych cech przestrzennych środowiska kulturowego oraz zasobu archeologicznego dziedzictwa kulturowego	11
2.2.2. Ochrona zasobu archeologicznego dziedzictwa kulturowego	12
2.2.3. Ochrona kulturowego krajobrazu wiejskiego	13
2.3. Cele i kierunki rozwoju i kształtowania zabudowy	15
2.3.1. Harmonizowanie powstającej zabudowy z otaczającym krajobrazem	15
2.3.2. Dostosowanie powstającej zabudowy do otoczenia zurbanizowanego	16
2.3.3. Ochrona krajobrazu otwartego stanowiącego o atrakcyjności osadniczej gminy	18
2.3.4. Kształtowanie przestrzeni publicznych	19
2.3.5. Ograniczenie lokalizacji zabudowy w obszarach zagrożonych niekorzystnym oddziaływaniem instalacji gospodarczych oraz sił przyrody	20
2.3.6. Wskaźniki dotyczące zagospodarowania terenów zurbanizowanych i urbanizujących się	21
2.4. Rozwój infrastruktury komunalnej, ochrona środowiska życia człowieka	22
2.4.1. Rozwój terytorialny i jakościowy systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków	23
2.4.2. Zwiększenie niezawodności funkcjonowania i zasięgu zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	24
2.4.3. Zmniejszenie obciążenia środowiska naturalnego związanego z wykorzystaniem paliw i energii; Poprawa stanu powietrza atmosferycznego	25
2.4.4. Stworzenie skutecznego i dogodnego dla mieszkańców systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych	26
2.4.5. Ochrona zasobów środowiska o znaczeniu ponadlokalnym	27
2.5. Rozwój infrastruktury transportu i komunikacji	28
2.5.1. Poprawa stanu technicznego i pełne wykorzystanie infrastruktury transportowej	29
2.5.2. Zapewnienie mieszkańcom gminy dobrego dostępu do nowoczesnych usług teleinformatycznych	30
3. Kierunki rozwoju funkcji gospodarczych gminy Studzienice	30
3.1. Kierunki kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Zmiany w rolnictwie i krajobrazie kulturowym wsi	31
3.1.1. Utrzymanie potencjału produkcyjnego najlepszych gleb przy zachowaniu wartościowych elementów naturalnych i półnaturalnych w obrębie agroekosystemów	32
3.1.2. Optymalizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej	32
3.1.3. Przekształcanie otoczenia rolnictwa i modelu produkcji w gospodarstwach rodzinnych	33
3.2. Optymalizacja struktury i wzrost bioróżnorodności lasów dla wzmocnienia ich korzystnego wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowie człowieka oraz na równowagę przyrodniczą	34
3.3. Bezpieczna dla środowiska i nieuciążliwa dla mieszkańców eksploatacja kopalin	35
3.4. Gospodarka turystyczna	36
3.5. Pozostałe funkcje gospodarcze na terenie gminy	37
4. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji	39

5. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych	40
6. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze	40
6.1. Obszary, dla których gmina Studzienice zamierza sporządzić plany miejscowe, w celu ustalenia przeznaczenie gruntów gminnych.....	42
6.2. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić plany miejscowe w związku z wnioskami złożonymi przez mieszkańców, właścicieli nieruchomości i przedsiębiorców	42
6.3. Obszary, gdzie gmina zamierza sporządzić plany miejscowe dla wprowadzenia ładu przestrzennego w obszarze, w którym zachodzą lub są przewidywane procesy urbanizacji mogące zagrozić zachwianiem równowagi środowiska przyrodniczego i utratą walorów środowiska kulturowego	43
6.4. Obszary, gdzie gmina zamierza sporządzić plany miejscowe w związku z potrzebą powstrzymania degradacji i zachowania walorów środowiska przyrodniczego	43
6.5. Obszary, dla których złożono wnioski o ich zalesienie.....	44
7. Streszczenie	44
8. Literatura i materiały źródłowe	58

Aneksy:

1. Wykaz i charakterystyka postulowanych użytków ekologicznych
2. Wykaz postulowanych pomników przyrody w gminie Studzienice
3. Wykaz i charakterystyka postulowanych rezerwatów przyrody
4. Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy o ochronie zabytków
5. Katalog zasobów archeologicznych objętych strefą W.I. pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

Plansze:

- Załącznik 3.1. – Kierunki zagospodarowania przestrzennego - Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego, skala 1:25 000
- Załącznik 3.2. - Kierunki zagospodarowania przestrzennego – Rozwój osadnictwa i funkcji gospodarczych oraz polityka planistyczna, skala 1:25 000

1. Cele zagospodarowania przestrzennego gminy Studzienice

Cele zagospodarowania przestrzennego określają oczekiwany, pożądany stan struktury przestrzennej gminy oraz jej poszczególnych elementów – terenów zabudowanych, komunikacji, gospodarki oraz środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego.

Art. 9.2. Ustawy z dnia 27 marca 2003 o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2003.80.717 ze zmianami) nakazuje, by w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnić ustalenia strategii rozwoju gminy, o ile gmina taki dokument posiada.

Dnia 27 sierpnia 2009 Uchwałą nr XXIV/219/2009 przyjęta została **Partnerska Strategia Rozwoju Gminy Studzienice 2009-2020**. W Strategii określono Misję Gminy i Cele Strategiczne, a także cele szczegółowe i kierunki działania. Cele i kierunki rozwoju, posiadające odniesienie przestrzenne omówiono w końcowej części „Uwarunkowań...”.

Zebrane poniżej cele i kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Studzienice zostały omówione i uzasadnione w rozdziałach poświęconych poszczególnym zagadnieniom przestrzennym. Przedstawiono też ich związek z celami i kierunkami działań „Partnerskiej Strategii...”

Cel 1.: Zachowanie i wzbogacanie różnorodności przyrodniczej;

Kierunek 1: Zwiększanie efektywności ochrony przyrody dla zachowania w dobrym stanie walorów objętych różnymi formami ochrony;

Kierunek 2: Urozmaicanie form ochrony przyrody

Kierunek 3: Kształtowanie sieci powiązań przyrodniczych, utrzymanie naturalnego charakteru struktur przyrodniczych

Cel 2.: Ochrona tożsamości kulturowej i historycznych właściwości regionu

Kierunek 1: Ochrona charakterystycznych cech przestrzennych środowiska kulturowego;

Kierunek 2: Ochrona zasobu archeologicznego dziedzictwa kulturowego;

Kierunek 3: Ochrona kulturowego krajobrazu wiejskiego;

Cel 3.: Kształtowanie harmonijnego krajobrazu osadniczego

Kierunek 1: Harmonizowanie powstającej zabudowy z otaczającym krajobrazem;

Kierunek 2: Dostosowanie powstającej zabudowy do otoczenia zurbanizowanego;

Kierunek 3: Ochrona krajobrazu otwartego, stanowiącego o atrakcyjności osadniczej gminy;

Kierunek 4: Ograniczenie lokalizacji zabudowy w obszarach zagrożonych niekorzystnym oddziaływaniem instalacji gospodarczych lub sił przyrody (w tym narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych);

Cel 4.: Rozwój systemów infrastruktury technicznej dla poprawy atrakcyjności osiedleńczej, bezpieczeństwa zdrowotnego i stanu środowiska.

Kierunek 1: Rozwój terytorialny i jakościowy systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków;

Kierunek 2: Zwiększenie niezawodności funkcjonowania i zasięgu zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę oraz rozszerzenie jego zasięgu;

Kierunek 3: Zmniejszenie obciążenia środowiska naturalnego związanego z wykorzystaniem paliw i energii; Poprawa stanu powietrza atmosferycznego;

Kierunek 4: Stworzenie skutecznego i dogodnego dla mieszkańców systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych;

Cel 5.: Poprawa i utrzymanie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód powierzchniowych oraz dobrego stanu chemicznego i ilościowego stanu wód podziemnych, zgodnie z celami Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Cel 6.: Poprawa standardu, bezpieczeństwa i efektywności infrastruktury komunikacyjnej

Kierunek 1: Poprawa parametrów i stanu technicznego oraz pełne wykorzystanie infrastruktury transportowej;

Kierunek 2: Zapewnienie mieszkańcom gminy dobrego dostępu do nowoczesnych usług teleinformatycznych

Cel 7.: Zrównoważony rozwój gospodarczy gminy drogą do wysokiej jakości życia mieszkańców i atrakcyjności osiedleńczej

Kierunek 1: Racjonalne kształtowanie przestrzeni rolniczej oraz funkcji związanych z rolnictwem w sposób sprzyjający prowadzeniu efektywnej gospodarki rolnej, w zgodzie z predyspozycjami środowiska;

Kierunek 2: Optymalizacja struktury i wzrost bioróżnorodności lasów, dla wzmocnienia ich korzystnego wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą;

Kierunek 3: Zrównoważona, bezpieczna dla środowiska i nieuciążliwa dla mieszkańców eksploatacja kopalin;

Kierunek 4: Rozwój atrakcyjnej przestrzeni publicznej służącej przyjaznym dla środowiska formom rekreacji i turystyki;

Kierunek 5: Ograniczenie skali i uciążliwości lokalizowanej działalności gospodarczej; zachowanie walorów krajobrazu i jakości środowiska życia mieszkańców.

2. Kształtowanie struktury przestrzennej gminy

2.1. Obszary, cele, kierunki i zasady ochrony przyrody

Obszar gminy Studzienice wyróżniają zasoby środowiska: tereny leśne zajmują aż 67,2% ogólnej jej powierzchni, wody powierzchniowe – 4,6%, udokumentowane złoża kopalin – 0,15%. Na północy gminy udokumentowano fragment Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 117 „Bytów”.

Z uwagi na wyjątkową bioróżnorodność, zachowane ostoje chronionych rzadkich gatunków roślin i zwierząt posiadające znaczenie dla dziedzictwa przyrodniczego Wspólnoty Europejskiej, 66,5% powierzchni gminy objęto ochroną w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. Na podstawie dyrektywy ptasiej utworzono dwa obszary specjalnej ochrony ptaków. Komisja Europejska zaakceptowała także - zgodnie z dyrektywą siedliskową - cztery specjalne obszary ochrony siedlisk, piąty jest w fazie konsultacji.

Cenne obszary przyrodnicze z siedliskami rzadkich i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt, w tym licznych populacji ptaków, wymagają ochrony i właściwego zagospodarowania. Środowisko przyrodnicze gminy charakteryzuje się dużą podatnością na degradację – dotyczy to zwłaszcza wód powierzchniowych: wrażliwych na zanieczyszczenie jezior oraz źródłowych odcinków cieków o niskich przepływach. Jednocześnie od kilkunastu lat narasta presja na rozwój osadniczego i turystycznego zagospodarowania wsi. Szczególnie zagrożone są atrakcyjne krajobrazowo tereny rolne na skraju lasów i nad brzegami jezior.

Ważnym źródłem presji jest potrzeba przezwyciężenia zapóźnienia cywilizacyjnego obszarów wiejskich w skali całej Polski. Przejawia się ono przede wszystkim niedostatecznym rozwojem sieci infrastruktury komunalnej i komunikacji. Niezależnie od obiektywnej potrzeby zaspokajania potrzeb w tym zakresie, coraz silniej ujawnia się też dążenie do maksymalizacji zysków z posiadanych nieruchomości, przy czym posiadaczami są często osoby zamieszkałe poza gminą.

Potrzeba wielokierunkowych działań dla przełamania zapóźnienia cywilizacyjnego jest bardzo silnie akcentowana w „Partnerskiej strategii...”. Zagadnienia ochrony zasobów środowiska ograniczyły się natomiast wyłącznie do rozwoju infrastruktury komunalnej, służącej przede wszystkim poprawie jakości środowiska życia człowieka. Kwestia zachowania różnorodności przyrodniczej w „Strategii...” nie zaistniała w ogóle. Dla zapewnienia rozwoju zrównoważonego formułuje się jednoznaczny cel w obszarze ochrony przyrody:

Cel 1 : Zachowanie i wzbogacanie różnorodności przyrodniczej.

Do realizacja tego celu posłużą poniższe, **ogólne kierunki** działań:

- ❖ **Zwiększanie efektywności ochrony przyrody dla zachowania w dobrym stanie walorów objętych różnymi formami ochrony;**
- ❖ **Urozmaicanie form ochrony przyrody;**
- ❖ **Kształtowanie sieci powiązań przyrodniczych, utrzymanie naturalnego charakteru struktur przyrodniczych.**

2.1.1. Zwiększanie efektywności ochrony przyrody dla zachowania w dobrym stanie walorów objętych różnymi formami ochrony

Na dzień sporządzania „Studium...” w gminie ustanowiono następujące formy prawne ochrony przyrody:

- Rezerwat przyrody Jezioro Cechyńskie Małe (zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dn. 11.04.1985 w sprawie uznania za rezerwat przyrody; MP Nr 7, poz.60, § 8)
- Obszary specjalnej ochrony ptaków Natura 2000: „Wielki Sandr Brdy” (kod PLB220001), „Bory Tucholskie” (kod PLB220009) (zatwierdzone rozporządzeniem MŚ z dn.27.10. 2008 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 198, poz. 1226),
- Specjalne obszary ochrony siedlisk Natura 2000: „Studzienickie Torfowiska” (kod PLH220028), „Bytowskie Jeziora Lobeliowe” (kod PLH220005), „Sandr Brdy” (kod PLH220026) – zatwierdzone decyzją Komisji Europejskiej z dnia 13.11.2007 oraz „Dolina

Stropnej” (kod PLH2200037) zatwierdzona decyzją komisji Europejskiej z dnia 12.12.2008 jako mające znaczenie dla Wspólnoty (ustawa z dnia 16.04.2004 o ochronie przyrody, t.j. Dz. U. 2009 Nr 151, poz. 1220, art. 25 ust.1.pkt.3);

- Specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 „Ostoja Zapceńska” – obszar z listy Ministra Środowiska z maja 2009 r., zatwierdzony przez Radę Ministrów 28.10.2009 i przekazany do Komisji Europejskiej, (ustawa z dnia 16.04.2004 o ochronie przyrody, t.j. Dz. U. 2009 Nr 151, poz. 1220, art. 27.3.pkt.1);
- Otulina Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi” (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2006 roku Nr 58, poz. 1195, zał. Nr 2,
- Pomnik przyrody - głaz narzutowy; (Orzeczenie WRN Koszalin nr 19/05 z 1971 r - umieszczony w rejestrze wojewódzkim pod nr 61(S).

Podstawowym narzędziem realizacji będzie bezwzględne stosowanie **zasad** zagospodarowania, określonych w:

- ✓ obowiązujących przepisach polskiego prawa powszechnego (w tym szczególnie ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, t.j. Dz. U. 2009 Nr 151, poz. 1220),
- ✓ aktach prawa miejscowego, stanowiących o objęciu ochroną poszczególnych obszarów i obiektów,
- ✓ ustaleniach planów zadań ochronnych lub planów ochrony obszarów (jeżeli istnieją, a gdy nie - po ich uchwaleniu).

Dla obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 **naczelną zasadą** jest odstępianie od podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć na gatunki, dla których ochrony obszar Natura 2000 został wyznaczony.

Zasady zagospodarowania w otulinie Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”, obejmującej północno zachodnią część gminy, określa Plan ochrony PKDS (Rozporządzenie Nr 15/ 2003 Wojewody Pomorskiego z dn. 23.06. 2003 Dz. Urz. Woj. Pomorskiego Nr 83 z dn. 30.06. 2003, poz. 1362, dział VII).

Wymogi ochrony przyrody i zasady ochrony środowiska winny być egzekwowane w dokumentach planistycznych: miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, decyzjach o lokalizacji inwestycji celu publicznego, warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz innych decyzjach administracyjnych wydawanych dla obszarów objętych ochroną prawną. Szczególną wagę należy przywiązywać do ustalania standardów i wskaźników zabudowy oraz zachowania powierzchni biologicznie czynnych - winny uwzględniać odporność środowiska na degradację i poszanowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych,

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227). projekty strategii, planów i programów oraz zmian do takich dokumentów, wyznaczających ramy dla późniejszych realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także na obszar N2000 (...) wymagają przeprowadzenia odpowiedniej oceny oddziaływania na środowisko. Należy zwracać uwagę na rzetelność sporządzanych ocen i ich odniesienie do obszaru, gdzie będzie podejmowane przedsięwzięcie.

Jako **kierunek szczegółowy** wskazuje się:

- objęcie ochroną przed intensywnym użytkowaniem jezior lobeliowych (Czarne Dąbrówno, Cechyńskie Małe, Cechyńskie Wielkie, Łąkie, Piponek, Glinowskie), jezior eutroficznych i dystroficznych, jezior ramieniowych (Luboszek, Lipuszek, Kielskie) oraz cieków ze zbiorowiskami jaskrów wodnych (rzeki Kłonicznicy poniżej jez. Kielskiego i jej dopływu spod Dzierżążnika).

Dla realizacji kierunku ustala się następujące **zasady**:

W strefach krawędziowych, zlewniach bezodpływowych i zlewniach bezpośrednich jezior lobeliowych, oznaczonych na rysunku studium jako tereny szczególnie wrażliwe, należy:

- ✓ zachowywać nie pomniejszoną powierzchnię leśną,
- ✓ ekstensywnie użytkować łąki i pastwiska,
- ✓ nie zmieniać przeznaczenia terenów podmokłych (mokradła) i oczek wodnych,
- ✓ nie zmieniać naturalnego biegu cieków wodnych,
- ✓ chronić obudowy biologiczne wokół jezior i wzdłuż cieków – łąki, pastwiska, trzcinowiska, zarośla nadbrzeżne (tzw. strefa ekotonowa), ograniczające spływ zanieczyszczeń z otoczenia,
- ✓ dążyć do wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnych na terenach nieleśnych.
- ✓ unikać zrębów zupełnych w lasach,
- ✓ ograniczać lokalizację zabudowy, ewentualnie dopuszczać niską jej intensywność,
- ✓ nie stosować indywidualnych systemów oczyszczania ścieków.

2.1.2. Dążenie do zróżnicowania form ochrony przyrody w gminie

Studium nie postuluje powiększenie powierzchni obszarów objętych ochroną w gminie Studzienice. Zaleca się natomiast tworzenie nowych form ochrony przyrody – rezerwatów, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, użytków ekologicznych oraz pomników przyrody, w granicach już istniejących obszarów chronionych. Ma to na celu dostosowanie szczegółowych zasad ochrony do specyficznych walorów i w ten sposób poprawę skuteczności ochrony. Urozmaicenie form ochrony przyrody i precyzyjne określenie zasad ich ochrony posłuży także planowaniu właściwego zagospodarowania przestrzennego oraz realizacji inwestycji publicznych w ich sąsiedztwie.

Studium szczególnie zaleca ustanawianie nowych form ochrony przyrody na podstawie aktów prawa miejscowego, stanowionych przez władze gminy: Podstawą winny być postulaty zawarte w opracowaniu „Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza gminy Studzienice”.

Listę postulowanych użytków ekologicznych oraz pomników przyrody zawierają aneksy nr 1 i 2. Listę postulowanych rezerwatów przyrody zawiera aneks nr 3.

2.1.3. Kształtowanie sieci powiązań przyrodniczych, utrzymanie naturalnego charakteru struktur przyrodniczych (lasów i krajobrazów otwartych, w tym szczególnie obszarów wodno-błotnych)

Niezależnie od wysokiej lesistości, w całym obszarze gminy należy dążyć do zapewnienia ciągłości przestrzennej korytarzy ekologicznych, w celu umożliwienia migracji roślin i zwierząt. Dotyczy to szczególnie dolin Wdy i Zbrzycy we wschodniej części gminy oraz lokalnego ciągu ekologicznego rynny rzeki Kłonicznicy z zespołem jezior Studzieniczno-

Kłaczno-Ryńskie, Małe oraz dopływem spod Dzierżążnika. Potrzeba ta winna być praktycznie realizowana poprzez stosowanie **zasad**, jak dla jezior lobeliowych (p. 2.1.1.):

2.2. Obszary cele, kierunki i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

W latach 60-tych i 70-tych XX w. prawie doszczętnie znikła z krajobrazu gminy zabytkowa zabudowa wiejska¹. Skutkiem wzrostu zamożności było zastępowanie drewna, jako materiału budowlanego, produkowanymi na miejscu cegłą i gazobetonem. Z drugiej strony trudności w zdobyciu materiałów budowlanych sprawiły, że trzcinowe strzechy i niszczącą dachówkę ceramiczną zastąpił tani i praktyczny eternit, a u zamożniejszych – blacha ocynkowana lub trapezowa. W ostatnich latach do całkowitej niemal zatraty tożsamości kulturowej wsi przyczyniły się polskie przepisy przeciwpożarowe, praktycznie uniemożliwiające adaptację drewnianej zabudowy do potrzeb cywilizacyjnych. W większości wsi przetrwały więc jedynie historyczne układy urbanistyczne i komunikacyjne, gdzieś tam zachowujące nawet relikty średniowiecznych lokacji. Społeczeństwo nie zawsze potrafi dostrzec ich wartości, tym bardziej, że znaczna część wypełniającej je zabudowy powstała w oparciu o ogólnopolskie projekty katalogowe i zatraciła charakter regionalny. Popyt na zabudowę letniskową i tzw. „drugie domy” powoduje, że na parcelowanych gruntach rolnych powstają „osiedla”, wyizolowane z kulturowej tkanki wsi, gdzie nowi mieszkańcy lub wczasowicze ze wszystkich regionów kraju swobodnie realizują swe wyobrażenia estetyczne. Obraz większości wsi w gminie Studzienice jest dziś bardzo podobny, jak na Kujawach, Mazowszu czy Dolnym Śląsku. Dlatego, póki jeszcze nie jest za późno, **celem** w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego winna być nade wszystko:

Cel 2: Ochrona tożsamości kulturowej i historycznych właściwości regionu

Tak sformułowany cel jest zgodny z zapisem kierunku działań 3.1.1.”(...) ochrona i odbudowa obiektów zabytkowych” oraz kierunkiem 8.2.4: „Renowacja i konserwacja obiektów dziedzictwa kulturowego” Partnerskiej Strategii Rozwoju Gminy Studzienice².

Przywołanie „regionu” ma zadanie wskazać, że historyczne właściwości regionu (bytowskiego) są wspólne dla kilku gmin, a na jego tożsamość kulturową składa się przestrzeń tych gmin – jednakowo zobowiązanych do jej ochrony.

Realizacji celu posłużą **ogólne kierunki** zmian w strukturze przestrzennej gminy, w zakresie ochrony środowiska kulturowego:

- ❖ **Ochrona charakterystycznych cech przestrzennych środowiska kulturowego oraz zasobu archeologicznego dziedzictwa kulturowego;**
- ❖ **Ochrona zasobu archeologicznego dziedzictwa kulturowego;**
- ❖ **Ochrona kulturowego krajobrazu wiejskiego.**

2.2.1. Ochrona charakterystycznych cech przestrzennych środowiska kulturowego oraz zasobu archeologicznego dziedzictwa kulturowego

Obowiązki wynikające z ustawy z dnia 23 lipca 2003 r., o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami) oraz analiza zachowanych wartości przestrzeni pozwalają sformułować następujące **kierunki szczegółowe**:

- Zachowanie układów ruralistycznych wsi. Dotyczy to w równym stopniu układów drożnych wsi średniowiecznych z relikwami owalnicy (Studzienice, Ugoszcz, Sominy), oraz trójkątnym placem na styku z linią brzegową jezior (Czarna Dąbrowa, Pólczo, Kłaczno), wsi z trójkątnym placem w centrum nawisła (Przewóz, Ośława Dąbrowa), jak i wsi ulicowych z XVIII wieku (Prądzonka, Rabacino).
- Zachowanie kościołów jako przykładów drewnianej i szkieletowej architektury sakralnej, typowej dla tradycji i tożsamości regionu, a także budowli sakralnych

¹ „Raport na temat funkcjonowania systemu ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce po roku 1989” opracowany na zlecenie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w 2008 roku określa tę część dziedzictwa kulturowego mianem „architektury wernakularnej”

² Cel Strategiczny 3: „Rozwój kultury, kultury fizycznej i promocja zdrowia”, Cel szczegółowy 3.1. „Rozwój infrastruktury kulturalnej, sportowej i wypoczynkowej – rekreacyjnej”, Cel Strategiczny 8 - „Rozwój turystyki, wykorzystujący walory krajobrazowo – przyrodnicze”, Cel szczegółowy 2: „Wzrost dostępności i jakości usług w turystyce”

wzniesionych w duchu eklektyzmu stylowego, charakterystycznego dla schyłku XIX i początków XX wieku w Europie. Budynki kościelne posadowione na wzniesieniach, w przemyślny sposób organizowały przestrzeń, stając się ważnym elementem panoram i identyfikacji krajobrazu kulturowego wsi.

- Zachowanie zagród i budynków wpisanych do rejestru i pozostających w ewidencji Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków Delegatura w Słupsku jako obiektów o wysokich wartościach zabytkowych, charakterystycznych dla wsi Pomorza Środkowego i południowych rejonów Kaszub.
- Zachowanie i otoczenie opieką cmentarzy powstałych w XVIII, XIX i XX wieku jako elementu krajobrazu kulturowego.
- Zachowania wiejskich krzyży i kaplic stojących we wsiach i na rozstajach dróg wyjazdowych jako elementów historycznej przestrzeni.

Realizacji Kierunku winny towarzyszyć **zasady** ochrony środowiska kulturowego:

- ✓ W przypadku obiektów wpisanych do rejestru zabytków zakres prac remontowych, adaptacyjnych, porządkowania otoczenia, wycinki drzew w parkach, cmentarzach i w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów zabytkowych w granicach objętych wpisem do rejestru, powinny bezwzględnie zostać uzgodnione z Kierownikiem Delegatury Wojewódzkiego Oddziału Ochrony Zabytków Słupsku i realizowane zgodnie z uzyskanym zezwoleniem. Uzgodnienia z powyższymi służbami konserwatorskimi wymagają także nowe inwestycje powstające w najbliższym otoczeniu (na działce, na której zlokalizowany jest obiekt, lub przyległej) obiektów zabytkowych.
- ✓ W stosunku do obiektów w ewidencji: określane są one często jako obiekty, których wartość zabytkowa jest oczywista, zaś ich wpis do rejestru może nastąpić w każdym czasie. Zakres remontów i modernizacji tych obiektów, a także lokalizacja nowych inwestycji w ich najbliższym otoczeniu, wymagają uzgodnienia z Kierownikiem Delegatury Wojewódzkiego Oddziału Ochrony Zabytków w Słupsku.

Szczegółowy wykaz obiektów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r., o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. nr 162 poz. 1568 z późniejszymi zmianami) znajduje się w Aneksie nr 4.

2.2.2. Ochrona zasobu archeologicznego dziedzictwa kulturowego

W granicach gminy ustala się **Strefę WI** pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej. W strefie obejmuje się ochroną trzy stanowiska archeologiczne o własnej formie krajobrazowej (cmentarzyska kurhanowe), posiadające regionalne i ponadregionalne wartości kulturowe. Na obszarze stanowisk oraz w ich bezpośrednim otoczeniu ustala się następujące **kierunki szczegółowe** polityki przestrzennej dotyczące Strefy:

- Zachowanie w stanie niezmienionym formy krajobrazowej i topograficznej, w tym zakaz lokalizacji wszelkich inwestycji związanych z pracami ziemnymi, zmianą funkcji terenu, zalesieniem, podziałem geodezyjnym bądź przekształceniem krajobrazu
- Uczytelnienie i ekspozycja w krajobrazie, nie powodująca zniekształcenia formy krajobrazowej i topograficznej oraz właściwe utrzymanie
- Wpis do gminnej ewidencji zabytków na podstawie przepisów ustawy o ochronie dóbr kultury (Dz. U. 1999.98.1150)
- Objęcie i sprawowanie ochrony w przepisach prawa miejscowego, a w szczególności w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W formie **strefy VII** ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej, obejmuje się ochroną zinventaryzowane na obszarze gminy Studzienice stanowiska archeologiczne ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków, posiadające istotne wartości dla dziedzictwa kulturowego gminy i budujące jej lokalną tożsamość

Dla stanowisk objętych Strefą VII ustala się:

- Wpisanie do gminnej ewidencji zabytków
- Objęcie i sprawowanie ochrony na podstawie zapisów aktów prawa miejscowego, a w szczególności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
- Teren może być trwale zainwestowany dopiero po przeprowadzeniu archeologicznych badań ratunkowych wyprzedzających roboty ziemne wynikające z lokalizacji budynków i budowli, systemów infrastruktury technicznej (w tym gazociągów, sieci kanalizacyjnych i wodociągowych, rowów melioracyjnych i drenarki, linii energetycznych, dróg itd.), a także zalesienia, podziały ewidencyjne, w trakcie których może dojść do naruszenia lub zniszczenia warstw i obiektów archeologicznych zalegających pod powierzchnią ziemi. Zakres prac archeologicznych określa Pomorski Wojewódzki Konserwator zabytków w wydanym pozwoleniu.

W formie **strefy VIII** częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej, obejmuje się ochroną zinventaryzowane na obszarze gminy Studzienice stanowiska archeologiczne ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków, posiadające mniejsze lub nierozpoznane wartości kulturowe.

Dla stanowisk objętych Strefą VIII ustala się:

- Wpisanie do gminnej ewidencji zabytków
- Objęcie i sprawowanie ochrony na podstawie zapisów aktów prawa miejscowego, a w szczególności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
- Obowiązek prowadzenia badań interwencyjnych o charakterze nadzoru archeologicznego, towarzyszącym pracom ziemnym wynikające z lokalizacji budynków i budowli, systemów infrastruktury technicznej (w tym gazociągów, sieci kanalizacyjnych i wodociągowych, rowów melioracyjnych i drenarki, linii energetycznych, dróg itd.), a także zalesienia, podziały ewidencyjne, w trakcie których może dojść do naruszenia lub zniszczenia warstw i obiektów archeologicznych zalegających pod powierzchnią ziemi. Zakres prac archeologicznych określa Pomorski Wojewódzki Konserwator zabytków w wydanym pozwoleniu.
Po rozpoznaniu wartości kulturowych stanowisk archeologicznych, dokonany w wyniku przeprowadzonych badań interwencyjnych, może być niezbędne przeprowadzenie archeologicznych badań ratowniczych. W tym wypadku należy przerwać prace budowlane i powrócić do nich dopiero po zakończeniu badań archeologicznych. O powyższym zdecyduje Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków na zasadach określonych przepisami dot. ochrony zabytków.

Generalną **zasadą** postępowania w przypadku stanowisk archeologicznych jest wymóg uzgodnienia wszystkich planów i projektów dotyczących terenów położonych w Strefach z właściwym terytorialnie organem ochrony zabytków.

Szczegółowy katalog zasobów archeologicznych objętych strefami ochrony archeologiczno - konserwatorskiej znajduje się w aneksie nr 5.

2.2.3. Ochrona kulturowego krajobrazu wiejskiego

Ochrona krajobrazu kulturowego jest jednym z najistotniejszych zagadnień konserwatorskich, jakie mają bezpośredni wpływ na zachowanie tożsamości przestrzennej jednostek osadniczych. Zagadnienie ochrony krajobrazu kulturowego nie może być rozpatrywane w oderwaniu od krajobrazu

naturalnego, stanowiącego bezpośrednią otulinę dla ukształtowanych tradycją osad i wsi. W gminie Studzienice bowiem, to właśnie bogata rzeźba terenu wydobywa i tworzy atrakcyjne i niezwykle perspektyw.

Niezależnie od formy układu przestrzennego, wszystkie wsie były otoczone łańcuchowym układem pól. Układ ten, stanowiący rodzaj historycznego dokumentu, we wsiach gminy został w znaczący sposób zatarty i czytelny jest tylko incydentalnie - na przedpolach wsi, widoczny z dróg dojazdowych (np. Czarna Dąbrowa od wschodu). Wiele pól zmieniło charakter upraw, przechodząc z rolniczej na funkcję połączonych pastwisk, następowały też zmiany własności, co zatarało granice w krajobrazie wsi. Historyczna przestrzeń poszczególnych wsi w gminie Studzienice została w znaczącym stopniu przetworzona przez wprowadzenie w linię zabudowy przylegającą do wiejskich dróg, (w tzw. nawsie), nowych budynków (na szczęście sporadycznie tylko o dysharmonicznej kubaturze i formie). Stopień przetworzenia krajobrazu wiejskiego jest różny - niewiele jest wsi zachowanych w nienaruszonej formie. Do tych nielicznych należy Przewóz, gdzie jednak wiejskie zagrody są stosunkowo późno zbudowane, w większości z pocz. XX wieku. Niezłe zachowana jest Czarna Dąbrowa, jednak wielki budynek stodoły, posadowiony w pld. części wsi, jest tak wysoce dysharmoniczny, że postulat objęcia tej wsi strefą pełnej ochrony konserwatorskiej wydaje się przesadny. Pozostałe wsie, nawet, gdy opisane zostały jako wsie o harmonijnym wyrazie, pozytywna opinia wynikała przede wszystkim z tego, że mimo przetworzenia, przebudowy budynków i zagrod, zachowały tradycyjną, parterową skalę budynków mieszkalnych nakrytych dachami dwuspadowymi.

Z powyższych względów nie postuluje się ochrony wsi w granicach łańcuchowego układu pól.

Jako **kierunek szczegółowy** wskazuje się

- objęcie strefą ochrony konserwatorskiej historycznych układów komunikacyjnych wszystkich wsi w gminie,

a w wybranych miejscowościach reliktyw historycznej przestrzeni publicznej:

- Ośława Dąbrowa (wyodrębniony w centrum wsi plac z kapliczką, ,
- Przewóz (wyodrębniający się w centrum wsi trójkątny plac),
- Sominy (niezabudowana przestrzeń nad jeziorem naprzeciw kościoła, sięgająca aż do drogi wiejskiej, stanowiąca cenny reliktyw przestrzeni wiejskiej, tradycyjnie chronionej przed zabudowywaniem),
- Studzienice (zachowany reliktyw przestrzeni owalnicy położonej na tyłach kościoła św. Trójcy).

Wymienione relikty owalnicy lub wspólnotowego placu winny pozostać niezabudowane, a jedynie zagospodarowane zielenią ozdobną, z podkreśleniem historycznego kształtu i znaczenia przestrzeni.

Zasady uzupełniające realizację tego kierunku to:

- ✓ Dokonywanie uzupełnień inwestycyjno-budowlanych w sąsiedztwie obiektów zabytkowych objętych ochroną, może mieć miejsce wyłącznie z uwzględnieniem i przy zastosowaniu form stanowiących tradycyjne cechy budownictwa regionu.
- ✓ Obejmuje się ochroną krzyże przydrożne, kapliczki, głazy o znacznych rozmiarach kształtujące tożsamość wsi.
- ✓ Obejmuje się ochroną widoki i panoramy stanowiące przykłady krajobrazu wiejskiego w miejscowościach: Czarna Dąbrowa (od wschodu), Kłęczno (widok na jezioro z południowej części wsi oraz na wieś od północy), Ośława Dąbrowa (niezabudowane tereny wokół jezior, panoramy wsi od wschodu, zachodu i południa – przez jezioro), Przewóz (od północy i południa), Prądzonka (widok z łąk na jezioro, od chałupy nr 7, Półczno (widok na jezioro po wschodniej części wsi, wewnętrzny widok na kościół z parkingu, panoramę północnej części wsi z drogi krajowej), Rabacino (widok od strony drogi ze Studzienic), Skwierawy (widok od północnego wschodu), Sominy (od

południa i wschodu), Studzienice (panoramy z dróg do Bytowa i Rabacina), Ugoszcz (południową panoramę wsi oraz widoki wewnętrzne na kościół św. Marii Magdaleny od południa).

2.3. Cele i kierunki rozwoju i kształtowania zabudowy

Atrakcyjność osadnictwa w gminie Studzienice wynika z niewielkiego stopnia urbanizacji i harmonijnego wtopienia zabudowy wiejskiej w krajobraz. Wysoka presja przekształcania terenów rolnych na cele inwestycyjne - przede wszystkim budownictwa letniskowego i rekreacyjnego, stanowi realne zagrożenie utraty tej atrakcyjności. Dlatego też **zasadą generalną** winno być

- ✓ traktowanie całej przestrzeni gminy jako dobra publicznego.

Przestrzeń nie stanowi bowiem wyłącznej własności grupy posiadaczy nieruchomości dążących do maksymalnego zysku, czy letników spędzających corocznie wakacje w wygodnych lub prymitywnych siedzibach, ale też mieszkańców gminy żyjących tu na co dzień oraz przybywających coraz liczniej turystów, pragnących spędzić kilka dni wypoczynku lub przeżyć emocje tropienia dzięki przyrodzie. Dlatego wskazuje się na potrzebę:

Cel. 3: Kształtowania harmonijnego krajobrazu osadniczego

Wspomagające realizację celu, **ogólne kierunki zagospodarowania przestrzennego**, to:

- ❖ **Harmonizowanie powstającej zabudowy z otaczającym krajobrazem;**
- ❖ **Dostosowanie powstającej zabudowy do otoczenia zurbanizowanego;**
- ❖ **Ochrona krajobrazu otwartego stanowiącego o atrakcyjności osadniczej gminy;**
- ❖ **Ograniczenie lokalizacji zabudowy w obszarach zagrożonych niekorzystnym oddziaływaniem sił przyrody (w tym narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych) lub przedsięwzięć i instalacji gospodarczych.**

2.3.1. Harmonizowanie powstającej zabudowy z otaczającym krajobrazem

Atrakcyjność osadnictwa w gminie Studzienice wynika z niewielkiego stopnia urbanizacji i harmonijnego wtopienia wsi w krajobraz lasów i łąk. Niezbędne jest ukierunkowanie presji inwestycyjnej w sposób, by przyczyniała się do podniesienia atrakcyjności osadniczej, podkreślając walory krajobrazu kulturowego i naturalnego.

W odniesieniu do poszczególnych wsi formułuje się następujące **kierunki szczegółowe**:

- **Czarna Dąbrowa:** Niewielka przestrzeń historycznej wsi wzdłuż drogi na osi północ-południe wyklucza zacieśnianie zabudowy. Dostępny i wskazany pod zabudowę winien być pas po wschodniej stronie drogi dojazdowej.
- **Kłaczno:** Tereny pod budownictwo mieszkalno wypoczynkowe należy przewidywać po stronie północnej i zachodniej wsi.
- **Ośława Dąbrowa:** Budownictwo mieszkalne lokować wzdłuż drogi od strony wjazdu od wschodu i wyjazdu na zachód. Droga winna być zabudowywana jedynie po stronie północnej, chroniąc widok na jeziora.
- **Przewóz:** Nową zabudowę wprowadzać wzdłuż układu komunikacyjnego, dopuszcza się zabudowę leśnych enklaw na północ od drogi;
- **Prądzonka:** Respektuje się wybór miejsca pod nowe budownictwo mieszkaniowe na południowo-wschodnim krańcu wsi, jako najkorzystniejsze dla zachowania harmonii starej części układu przestrzennego. Celowe jest też podnoszenie standardu zabudowy letniskowej na pn-zachód, po lewej stronie drogi na Rynsz.

- **Pólczo:** W części historycznej wsi, położonej po północnej stronie drogi Kościerzyna – Bytów, możliwa jest zabudowa wzdłuż drogi prowadzącej od kapliczki w kierunku północno – wschodnim.
- Możliwe jest rozwijanie budownictwa jednorodzinne wzdłuż drogi do Jeleńca.
- Wybór terenów pod rozbudowę funkcji mieszkalnych i budownictwa jednorodzinne, po południowej stronie drogi Kościerzyna – Bytów, przy drodze do Studzienic jest właściwy. Na tym obszarze nie stosuje się żadnych ograniczeń dotyczących kubatury budynków.
- **Rabacino:** Budynki mieszkalne lokować w centrum wsi, uzupełniając zabudowę wzdłuż drogi wiejskiej.
- **Skwierawy:** Należy dążyć do wypełnienia przestrzeni w otoczeniu budynku OSP, celem przysłonięcia jego widoku i skał.
- **Sominy:** Rozwijające się potrzeby mieszkaniowe należy realizować po północnej stronie drogi wiejskiej, chroniąc jej południową stronę przed zabudową również w rejonie dróg wylotowych ze wsi.
- **Ugoszcz:** Potrzeby w zakresie realizacji budownictwa mieszkaniowego postuluje się realizować w kierunku pn-zachodnim, po lewej stronie drogi z Udorpia.

2.3.2. Dostosowanie powstającej zabudowy do otoczenia zurbanizowanego

Zabudowa wiejska w gminie Studzienice i regionie bytowskim wznoszona była zasadniczo przez ludzi niezamożnych, z dostępnych lokalnie materiałów. Nie oznacza to bynajmniej, że była prymitywna czy szpetna. Wręcz przeciwnie, skromne zabudowania cechowały na ogół właściwe proporcje, stosowano tradycyjne rozwiązania konstrukcyjne, prosty lecz szlachetny detal zdobniczy. Za wzrastającą zasobnością społeczeństwa nie postępuje bynajmniej świadomość estetyki formy i harmonii przestrzeni. Wznoszony dom świadczy coraz częściej wyłącznie o zamożności właściciela, często dewastując otoczenie zastosowaniem nadmiernej skali i modnej konfekcji budowlanej. Niestety, nierzadko próby wprowadzania do powstającej zabudowy standardów wynikających z uwarunkowań lokalnych i regionalnych napotykały zarzut: „ograniczania wolności osobistej obywatela i swobody twórczej architekta”.

Następujące **zasady** realizacji zabudowy należy stosować w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, a także upowszechniać wśród społeczeństwa:

- ✓ Budynki plombowe, wprowadzane w istniejącą zwartą zabudowę wsi, obowiązują ograniczenia kubaturowe. Winny to być budynki parterowe, na planie prostokątnym, z poddaszem użytkowym, możliwą ścianką kolankową, nakryte dachem dwuspadowym symetrycznym (z naczółkami) lub półpłaskim, dopuszczalne wystawki. Nie zaleca się stosowanie obcych w krajobrazie dachów mansardowych, dla doświetlenia poddaszy stosować okna połaciowe, wole oczka.
- ✓ Projektowanie nowej zabudowy winno uwzględniać historyczne tradycje wiejskie i w miarę możliwości wykorzystywać zamknięte lub domknięte czworoboczne układy zagród. Na narożach budynki łączyć, można też pozostawiać między nimi przejścia (kryte wiaty). Szczególnie winno być to stosowane w zabudowie rozproszonej i większych założeniach (np. ośrodki wypoczynkowe). Budynki mieszkalne w zabudowie zwartej mogą wykorzystywać tę historyczną przesłankę do rozbudowy formy w kierunku parterowego domu atrialnego.
- ✓ Dom z gankiem opartym na kolumnach i z wieżyczką jest obcy tradycji regionalnej. W miejsce tego rekomenduje się werandy, przedsienia, ganki podcieniowe i podcienia wzdłuż elewacji z zastosowaniem profili drewnianych o przekroju prostokątnym, a także nisze i loggie w elewacjach. Raczej otwarte i kryte tarasy na przekryciu przedsieni i wzdłuż elewacji, niż balkony.
- ✓ W elewacjach i wykończeniach stosować materiały lokalne – przede wszystkim drewno, kamień, raczej cegłę ceramiczną wysokiej klasy niż okładziny klinkierowe. Dachy kryć dachówką ceramiczną, gontem, wiórem osinowym. Strzechy trzcinowe z uwagi na specyficzny kształt rekomenduje się raczej w zabudowie rozproszonej.

- ✓ Wyklucza się wprowadzanie prymitywnych elementów sieci infrastruktury technicznej jak nowe napowietrzne linie energetyczne NN i SN, transformatory słupowe, ciepłociągi i rurociągi napowietrzne, skrzynki telekomunikacyjne i energetyczne wolnostojące na chodnikach i placach publicznych i in.

2.3.3. Ochrona krajobrazu otwartego stanowiącego o atrakcyjności osadniczej gminy

Wobec znacznego stopnia przekształcenia i skromnej rangi zachowanej historycznej zabudowy, to przyrodniczy krajobraz otwarty stanowi o niezwykłej atrakcyjności gminy. Silnie ujawnione dążenie do parcelowania i zabudowywania terenów otwartych w otoczeniu miejscowości położonych na skraju lasów i nad brzegami jezior, może w krótkim czasie przyczynić się do bezpowrotnej utraty tych unikalnych walorów. Dla ograniczenia tego zagrożenia, formułuje się następujące **kierunki szczegółowe**:

- Bezwzględne zachowanie jako wolnych od zabudowy pasów wzdłuż linii brzegowej jezior o szerokości zależnej od uwarunkowań lokalnych, jednak nie mniej niż 50,0 m, w sposób zapewniający otwarcie krajobrazowe na jeziora i z jezior.

Tereny te mogą być przeznaczone dla rekreacyjnych form wypoczynku, z wyłączeniem trwałej i tymczasowej zabudowy kubaturowej. Wyklucza się parkowanie przyczep kampingowych i stawianie domków turystycznych, w tym tzw. „holenderek”. Dopuszczalną formą zagospodarowania są pomosty umożliwiające wędkowanie, kąpiel, plażowanie i postój sprzętu pływającego oraz otwarte wiaty i zadaszenia o niewielkiej powierzchni. Zalecane są ciągi spacerowe i rowerowe.

Jest to zgodne z realizacją Partnerskiej Strategii Rozwoju - kierunku 3.1.3. „*Rozwój infrastruktury turystyczno – wypoczynkowej*” zapisanego w obrębie Celu szczegółowego 3.1. „*Rozwój infrastruktury kulturalnej, sportowej i wypoczynkowo – rekreacyjnej*”, a także kierunku 8.2.2. „*rozwój bazy rekreacyjno-wypoczynkowej*” w obrębie Celu szczegółowego 8.2. „*Wzrost dostępności i jakości usług w turystyce*”. Zgodność ta dotyczy również kolejnego kierunku:

- Ochrona przed parcelacją i zabudową terenów łąk i użytków zielonych położonych na przedpolu widokowym jezior i lasów.

Na terenach tych winno być bezwzględnie zachowane dotychczasowe użytkowanie rolnicze. Dopuszcza się sezonowe zagospodarowanie turystyczne w formie pól namiotowych, miejsc postoju dla przyczep turystycznych i camperów, jednak bez możliwości stałego przetrzymywania przyczep na terenie.

Dopuszczalne jest przeznaczanie na cele budowlane rolniczych enklaw nad jeziorami w otoczeniu lasów, jednak pod warunkiem iż powierzchnia terenu otwartego nie przekracza 1 ha oraz z wykluczeniem dolin i obszarów ujściowych cieków wodnych;

- Ochrona krajobrazu otwartego przed obcymi, dysharmonizującymi elementami

Nie ma właściwie skutecznych metod ochrony krajobrazu otwartego przed lokalizacją przesyłowych sieci elektroenergetycznych. Studium uwarunkowań nie ma możliwości wpływu na rozmieszczenie i sposób realizacji inwestycji o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym, realizowanych na podstawie decyzji o lokalizacji celu publicznego i przepisów specjalnych. Decydują o tym suwerennie gestorzy sieci, kierując się przede wszystkim kryteriami ekonomicznymi. Jednak polityka planistyczna gminy może ograniczyć ingerencje w krajobraz innych urządzeń technicznych, stanowiących agresywny dysonans w krajobrazie.

Wieloletnie zapóźnienie w zakresie obsługi obszarów wiejskich siecią telekomunikacji stacjonarnej przyczyniło się do gwałtownego rozwoju telefonii komórkowej. Niestety, rywalizujący operatorzy dążą do zbudowania własnych, niezależnych sieci przesyłowych, stąd mnożą się w krajobrazie wysokie maszty na których umieszczono stacje przekąźnikowe. Często w jednej miejscowości stają 2 lub nawet 3 takie maszty.

Różne interpretacje prawne nieprecyzyjnych przepisów spowodowały, że maszt telefonii komórkowej jest dziś traktowany jako inwestycja celu publicznego i nie wymaga – jak jeszcze niedawno – ustalenia lokalizacji w planie miejscowym. Jednak decyzję o lokalizacji inwestycji celu publicznego wydaje w tym wypadku Wójt Gminy, który ma możliwość ograniczenia liczby stawianych masztów poprzez nakłonienie inwestora do zawarcia porozumienia z właścicielem już stojącego w sąsiedztwie masztu. Przestrzeń,

jak wspomniano na wstępie, jest dobrem powszechnym i rywalizacja rynkowa nie powinna przesądzać o sposobach jej wykorzystania.

Nieco inaczej rzecz ma się w przypadku farm elektrowni wiatrowych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami³ nie są one inwestycjami celu publicznego, dla ich lokalizacji niezbędny jest zatem plan miejscowy. Rolniczy i przyrodniczy charakter przestrzeni gminy Studzienice wyklucza możliwość lokalizacji na terenie gminy farm elektrowni wiatrowych przyłączonych do sieci elektroenergetycznej. Możliwa jest natomiast lokalizacja pojedynczych, niewielkich elektrowni wiatrowych (do wys. całkowitej 30,0 m), służących zasilaniu w energię elektryczną gospodarstw rolnych położonych w zabudowie rozproszonej lub osiedli zabudowy rekreacyjnej.

2.3.4. Kształtowanie przestrzeni publicznych

Dla jakości przestrzeni zurbanizowanej ważna jest ilość i zagospodarowanie przestrzeni publicznych. Zgodnie z definicją zapisaną w Ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przestrzeń publiczna to „obszar o szczególnym znaczeniu dla jakości życia mieszkańców i nawiązywania kontaktów społecznych, ze względu na jego położenie i cechy funkcjonalno – przestrzenne”. W gminie Studzienice w atrakcyjną przestrzeń publiczną przyciągającą stałych mieszkańców i turystów winny być przekształcane tereny położone:

- ✓ w otoczeniu obiektów publicznych (urzędów, szkół, placówek kultury, usług zdrowotnych, cmentarzy...)
- ✓ w sąsiedztwie koncentracji placówek i traktów handlowych i usługowych,
- ✓ objęte ochroną zasobów dziedzictwa kulturowego,

Zasadniczo w każdej wsi i miejscowości o zwartej zabudowie należy urządzić co najmniej jeden teren spełniający kryteria przestrzeni publicznej. Urządzając taką przestrzeń należy pamiętać o następujących **zasadach**:

- ✓ Przewidywać charakter przyszłego dominującego wykorzystania terenu:
 - jako służący oficjalnym imprezom i celebracjom,
 - przeznaczony do spędzania czasu przez młodzież (otoczenie obiektów sportowych) i lokali gastronomicznych,
 - sprzyjający aktywnym kontaktom po pracy (trakty handlowe) lub
 - kameralnym spotkaniom mieszkańców, w tym szczególnie matek z małymi dziećmi i osób starszych;
- ✓ Uwzględniać w zagospodarowaniu specyficzne predyspozycje i ograniczenia terenu;
- ✓ Odpowiednio kształtować charakter zagospodarowania przestrzeni publicznej, dążąc, o ile to możliwe, do zagospodarowania dwu lub wielofunkcyjnego ;
- ✓ Konsultować z mieszkańcami zamiar i proponowane zagospodarowanie przestrzeni publicznej, w miarę możliwości inspirować do aktywnego udziału w wykonaniu prac i późniejszym utrzymaniu.

W gminie Studzienice proponuje się następujące lokalizacje terenów przestrzeni publicznej:

Zgodnie ze wskazaniem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

- Ośława Dąbrowa (wyodrębniony w centrum wsi plac z kapliczką),
- Przewóz (wyodrębniający się w centrum wsi trójkątny plac),
- Sominy (niezabudowana przestrzeń nad jeziorem naprzeciw kościoła, sięgająca aż do drogi wiejskiej, stanowiąca cenny relikw przestrzeni wiejskiej, tradycyjnie chronionej przed zabudowywaniem),
- Studzienice (zachowany relikw przestrzeni owalnicy położonej na tyłach kościoła św. Trójcy),

oraz inne:

³ Art. 6 p. 2 Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 o gospodarce nieruchomościami (t. jedn. Dz. U. 04.261. 2603)

- Ugoszcz – otoczenie Domu Kultury, cmentarz ewangelicki i otoczenie;
- Studzienice – teren sąsiadujący z Urzędem Gminy i remizą OSP, tereny nad jez. Studzieniczo,
- Pólczo – otoczenie Domu Kultury i remizy OSP,
- Pólczo – otoczenie jeziora,
- ...

Proponowane lokalizacje obszarów przestrzeni publicznej wskazano na rysunku Studium (Załącznik 3.2).

Realizacja powyższych ustaleń przyczyni się do realizacji Kierunku 6.2.1. Partnerskiej Strategii Rozwoju: „Wspieranie odnowy miejscowości, poprawa estetyki, rozbudowa terenów zielonych⁴”;

2.3.5. Ograniczenie lokalizacji zabudowy w obszarach zagrożonych niekorzystnym oddziaływaniem instalacji gospodarczych oraz sił przyrody (w tym narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych);

Ograniczeniem dla lokalizacji nowej zabudowy są zakłady stwarzające ryzyko poważnej awarii: Baza Paliw Płynnych nr 20 (OLPP) w Ugoszczy i Rozlewnia Gazu Płynnego (ORLEN Petrogaz) w Ugoszczy zaliczane do zakładów o dużym ryzyku oraz Rozlewnia Gazu Płynnego „JOKER” w Osławie Dąbrowie, zaliczana do zakładów o zwiększonym ryzyku poważnej awarii.

Przez obszar gminy biegnie linia elektroenergetyczna najwyższych napięć (220 kV) relacji Żydowo – Gdańsk I oraz gazociąg wysokiego ciśnienia. Zgodnie z planem rozwoju sieci Polskich Sieci Elektroenergetycznych – Północ S.A po trasie linii planowana jest budowa nowej linii dwutorowej 400kV relacji Kępiny – Żydowo – Gdańsk I – Gdańsk Błonia, której jeden tor będzie pracował na napięciu 400kV, a drugi czasowo na napięciu 220kV.

W granicach gminy występują obszary zagrożone powodzią o prawdopodobieństwie wystąpienia 1% (raz na 100 lat) – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej wskazał je we wschodniej części gminy w zlewni rzeki Wdy i w zlewni rzeki Zbrzycy.

W północnej, wysoczyznowej części gminy, powierzchnia terenu jest silnie skonfigurowana. Fragmenty niektórych wzgórz i pagórów morenowych oraz odcinki głęboko wciętych rynien jeziornych charakteryzują się znacznym nachyleniem. Wskutek intensywnych opadów lub niewłaściwej gospodarki człowieka w ich obrębie może dochodzić do uruchomienia erozji lub nawet procesów osuwiskowych.

Dna dolin rynnowych, obniżen terenowych wyścielają utwory bagienne o wysokim poziomie wód gruntowych nie nadające się do bezpośredniego posadowienia obiektów budowlanych. Charakteryzują się natomiast bardzo często szczególną bioróżnorodnością i występowaniem licznych gatunków chronionych roślin i zwierząt. Tereny podmokłe (mokradłowe) to nierzadko torfowiska, siedliska łąkowe i bagienne o dużej wartości ekologicznej, wymagające ochrony na podstawie Dyrektywy siedliskowej⁵.

W granicach gminy udokumentowano zasoby kopalin w dwóch złożach: „Studzienice” (piaski kwarcowe - eksploatowane) oraz „Przewóz” (kruszywo naturalne - nieeksploatowane). Tereny nad tymi złożami są z mocy przepisów prawa wyłączane z zabudowy.

Dla zapewnienia realizacji **kierunku** wprowadza się następujące **zasady i ograniczenia**:

- ✓ W pasie technicznym planowanej dwutorowej linii elektroenergetycznej 400 kV o szerokości 35 m od osi linii w obu kierunkach, obowiązuje zakaz lokalizacji budynków mieszkalnych i innych obiektów przeznaczonych na stały pobyt ludzi. Lokalizację wszystkich obiektów w obrębie pasa technologicznego linii i w jej pobliżu należy uzgadniać z właścicielem linii energetycznej.
- ✓ W strefie o szerokości 20 m od gazociągu wysokiego ciśnienia DN200 Bytów – Pszczółki obowiązuje zakaz lokalizacji budynków mieszkalnych. Minimalne odległości

⁴ Partnerska Strategia Rozwoju Gminy Studzienice 2009 – Cel szczegółowy 6.2. – „Wzrost jakości życia mieszkańców oraz atrakcyjności osiedleńczej

⁵ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21.05.1992 w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory

sytuowania obiektów określają przepisy w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe;

- ✓ Według raportu bezpieczeństwa przyjętego dla Rozlewni Gazu Płynnego potencjalne skutki uderzenia fali nadciśnienia oszacowano maksymalnie na obszar o promieniu 1 558 m od centrum wybuchu obejmujący północno zachodni fragment gminy (oznaczony na rysunku Studium nr 3.2). Na obszarze tym niewskazana jest lokalizacja obiektów publicznych gromadzących większą liczbę ludzi;
- ✓ Należy zachować strefę sanitarną od granicy cmentarzy w Studzienicach, Półcznie, Ugoszczy i Sominach wynoszącą:
 - 50 m dla zabudowań mieszkalnych, jeśli posiadają one sieć wodociagową i wszystkie budynki korzystające z wody są do niej podłączone,
 - 150 m dla zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących lub przechowujących artykuły żywnościowe, zakładów żywienia zbiorowego, studzien z których czerpana jest woda do picia dla potrzeb gospodarczych.
- Na obszarach bezpośredniego zagrożenia powodzią obejmujących jeziora Dywańskie, Somińskie, Wieckie z wąskimi obrzeżami oraz dolinę kanału Wdy w okolicy Skwieraw, oznaczonych na rysunku Studium nr 3.2, nie dopuszcza się do zabudowy, a lokalizowane na tych obszarach obiekty uznane za niezbędne z punktu widzenia celów publicznych, będą wymagały osłony przeciwpowodziowej. Na wymienionych obszarach obowiązują zakazy art. 40 i 82 Prawa wodnego⁶, w tym w szczególności:
 - wykonywania urządzeń wodnych oraz wznoszenia innych obiektów budowlanych;
 - sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmacniania brzegów, obwałowań;
 - zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód, a także utrzymywaniem lub rozbudową wałów przeciwpowodziowych wraz z ich infrastrukturą,
 - lokalizowania inwestycji zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania.
- ✓ Niewskazana jest lokalizacja zabudowy na terenach podmokłych (grunty organiczne o wysokim poziomie wód gruntowych). Co do tych gruntów - zaleca się ich ekstensywne użytkowanie rolne lub leśne, ewentualnie objęcie odpowiednią formą ochrony przyrody;
- ✓ Na niezalesionych fragmentach stoków o nachyleniu przekraczającym 12% niewskazane jest naruszanie stabilności zboczy wskutek niewłaściwego zagospodarowania (mechaniczne podcinanie zboczy, obciążanie ich przez budowę budynków lub nasypów, niewłaściwa orka). Zaleca się ich zalesienie lub utrzymywanie innej trwałej pokrywy roślinnej.

2.3.6. Wskaźniki dotyczące zagospodarowania terenów zurbanizowanych i urbanizujących się

Ustala się graniczne wskaźniki (**zasady**) dotyczące wydzieleń nowych działek budowlanych:

- ✓ Minimalna powierzchnia działki budowlanej na terenach:
 - osiedli rekreacyjnych i letniskowych, poza istniejącymi miejscowościami minimalna powierzchnia działki 400 m²
 - wiejskiej zabudowy zwartej oraz dla nowych osiedli mieszkaniowych i powstających w ich sąsiedztwie 800 m²

⁶ Ustawa z dnia 18.07.2001 Prawo wodne, tj. Dz. U. 2005, Nr 239, poz. 2019 z późn. zm.

- gdzie występuje zabudowa zagrodowa, rozproszona, dla działek siedliskowych i mieszkaniowych: 2 000 m²
- zabudowy produkcyjnej – 3 000 m²
- ✓ Nie zaleca się realizacji zabudowy na terenach wrażliwych, wskazanych na rysunku Studium (Załącznik nr 3.1.), jednak w przypadku, gdyby miało to miejsce, powyższe wskaźniki podnosi się o 50%. Wyklucza się lokalizację zabudowy produkcyjnej.
- ✓ Przy wyodrębnianiu pojedynczych budynków z istniejących zespołów zabudowy zrealizowanych na jednej działce ewidencyjnej (ośrodki wczasowe), minimalna powierzchnia działki związanej z wyodrębnianym obiektem winna wynosić 400 m²
- ✓ Przy projektowaniu nowej zabudowy łączna powierzchnia wydzieleń nie powinna przekraczać 4,0 ha;
- ✓ Przy projektowaniu nowych osiedli mieszkaniowych o łącznej powierzchni wydzieleń powyżej 2,0 ha pozostawić minimum 15% powierzchni, ale nie mniej niż 200 m² na potrzeby wspólnego wykorzystania mieszkańców osiedla, do zagospodarowania w formie przestrzeni publicznej;
- ✓ Dla parków technologicznych, osiedli rzemieślniczych maksymalna łączna powierzchnia wydzieleń (bez komunikacji) 2,0 ha.

Wskaźniki (**zasady**) dotyczące nowej i modernizowanej zabudowy:

- ✓ Wyklucza się zabudowę o wysokości ponad 12,0 m. Dla nowo wznoszonych i modernizowanych budynków mieszkalnych jednorodzinnych przyjmuje się najwyżej 1 kondygnację + poddasze użytkowe (ścianka kolankowa), wielorodzinnych 2 kondygnacje + poddasze użytkowe;
- ✓ Wyklucza się wznoszenie budynków, o liczbie mieszkań przekraczających 6;
- ✓ Maksymalna powierzchnia zabudowy dla nowo wznoszonych budynków mieszkalnych nie może przekraczać 200,0 m², budynku gospodarczego w gospodarstwie rolnym 300,0 m², budynku produkcyjnego 500,0 m²;
- ✓ Minimalna powierzchnia biologicznie czynna w zabudowie zwartej 50%, w zabudowie rozproszonej i zagrodowej 60%, w zabudowie rekreacyjnej 70%. Na terenach wrażliwych wartości te wzrastają o 20%;
- ✓ Dla osiedli i zespołów zabudowy mieszkaniowej o powierzchni wydzieleń przekraczającej 2,0 ha ustala się obowiązek przyłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej. Alternatywą może być wyłącznie wspólne ujęcie wody i wspólny zbiornik bezodpływowy. Na terenach wrażliwych przyłączenie do kanalizacji sanitarnej jest obligatoryjne.

2.4. Rozwój infrastruktury komunalnej, ochrona środowiska życia człowieka

Cel 4: Rozwój systemów infrastruktury technicznej dla poprawy atrakcyjności osiedleńczej, bezpieczeństwa zdrowotnego i stanu środowiska;

Cel jest zgodny z zapisami „Społecznej Strategii Rozwoju Gminy...” gdzie:

w obrębie Celu szczegółowego 6.2. – „Wzrost jakości życia mieszkańców oraz atrakcyjności osiedleńczej”, zapisano m. in.:

6.2.2. Rozbudowa systemu zaopatrzenia w wodę i poprawa jakości wody pitnej; 6.2.3. Rozbudowa systemów kanalizacyjnych i oczyszczania ścieków; 6.2.5. Tworzenie optymalnych warunków zaspokajania potrzeb mieszkaniowych i socjalnych, przygotowanie terenów pod budownictwo; 6.2.6. Rozwój gazyfikacji i elektryfikacji.

W obrębie Celu szczegółowego 7.1. „Rozwój systemów służących ochronie i poprawie stanu środowiska naturalnego”. sformułowano następujące kierunki:

7.1.1. Rozbudowa i poprawa jakości systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków; 7.1.2. Wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w rozproszonych układach

zabudowy; 7.1.3. Rozbudowa systemu gospodarki odpadami komunalnymi, selektywnej zbiórki odpadów oraz utylizacji (...);

Zaś w Celu szczegółowym 7.2. „*Rozwój odnawialnych źródeł energii oraz upowszechnianie poszanowania energii*” zapisano:

7.2.1. Wspieranie budowy kolektorów słonecznych; 7.2.2. Termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej;

Ogólne kierunki rozwoju systemów infrastruktury:

- ❖ **Rozwój terytorialny i jakościowy systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków,**
- ❖ **Zwiększenie niezawodności funkcjonowania i zasięgu zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę oraz rozszerzenie jego zasięgu,**
- ❖ **Zmniejszenie obciążenia środowiska naturalnego związanego z wykorzystaniem paliw i energii; Poprawa stanu powietrza atmosferycznego;**
- ❖ **Stworzenie skutecznego i dogodnego dla mieszkańców systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.**

2.4.1. Rozwój terytorialny i jakościowy systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków

Choć stopień skanalizowania obszaru gminy jest relatywnie znaczny, szczególne uwarunkowania w zakresie ochrony środowiska wymuszają potrzebę dalszej, systematycznej rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej i towarzyszących jej urządzeń (przepompowni i oczyszczalni ścieków). Będzie mieć ona miejsce w ramach wyznaczonej rozporządzeniem nr 32/06 Wojewody Pomorskiego z 19 stycznia 2006 roku aglomeracji Studzienice obejmującej miejscowości: Przewóz, Kłaczno, Studzienice, Ugoszcz, Osława Dąbrowa, Czarna Dąbrowa, Półczno. Zgodnie z zapisami „Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych rozbudowa sieci kanalizacyjnych i przyłączenie 90,6% ogółu mieszkańców zamieszkujących w aglomeracji winno nastąpić w 2015 r. Do zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej aglomeracji Studzienice należy wprowadzić ponadto ścieki bytowe z Rabacina oraz Ośrodka Wypoczynkowego Grzybna Dąbrowa nad jez. Czarne Dąbrówno.

Poza zasięgiem aglomeracji Studzienice znalazł się obręb Sominy z silnie urbanizującą się miejscowością Sominy, położoną nad dwoma jeziorami, w obszarze chronionej zlewni rzeki Brdy. Z uwagi na brak kanalizacji sanitarnej, niezbędne jest pilne rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej, gwarantujące ochronę wód i innych zasobów środowiska. Jest to trudne zadanie, z uwagi na bardzo ograniczone możliwości odprowadzenia oczyszczonych ścieków.

Na terenach zabudowy rozproszonej, gdzie budowa systemów kanalizacji zbiorczej powodowałaby nadmierne koszty, można stosować przydomowe oczyszczalnie ścieków, a gdy warunki gruntowo-wodne to uniemożliwiają – również zbiorniki bezodpływowe. Z uwagi na objęcie ponad 60% obszaru gminy ochroną w sieci NATURA 2000, to ostatnie rozwiązanie winno być stosowane wyjątkowo, a w przypadku zespołów zabudowy – w formie zintegrowanej (jeden, wspólny zbiornik dla całego zespołu). Wyklucza się stosowanie tego rozwiązania w terenach wrażliwych.

Dla zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego, niezawodności i szerokiego zasięgu systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenie gminy, wskazuje się następujące **szczególne kierunki** rozwoju:

- Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków w ramach aglomeracji Studzienice, wyznaczonej rozporządzeniem nr 32/06 Wojewody Pomorskiego z 19.01.2006, w tym:
 - rozbudowa oczyszczalni ścieków w Ugoszczy w celu zapewnienia przepustowości wynikającej z potrzeb rozwojowych;
 - budowa sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjno-ciśnieniowej na terenie wsi Półczno wraz z kolektorem przesyłowym do Czarnej Dąbrowy;

- budowa sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjno-ciśnieniowej na terenie wsi Czarna Dąbrowa wraz z kolektorem przesyłowym do Osławy Dąbrowy;
- budowa kanalizacji sanitarnej do ośrodków wypoczynkowych położonych nad lewym brzegiem jeziora Studzieniczno;
- Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków poza aglomeracją Studzienice, w tym:
 - Budowa zbiorowego systemu kanalizacji sanitarnej zakończonego oczyszczalnią ścieków w obrębie Sominy;
 - Budowa sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjno-ciśnieniowej na terenie wsi Rabacino wraz z kolektorem przesyłowym do Czarnej Dąbrowy (wprowadzenie do sieci kanalizacyjnej aglomeracji Studzienice);
 - Budowa kanalizacji ciśnieniowej na terenie OW Grzybna Dąbrowa wraz z kolektorem przesyłowym do Czarnej Dąbrowy;
 - Budowę zbiorowego systemu kanalizacji sanitarnej zakończonego oczyszczalnią ścieków w obrębie Skwierawy;
- Wspieranie budowy lokalnych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach gdzie podłączenie do zbiorowych sieci kanalizacji sanitarnej jest nieopłacalne, pod warunkiem braku przeciwwskazań gruntowo-wodnych.

2.4.2. Zwiększenie niezawodności funkcjonowania i zasięgu zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę

Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę powinien skupiać się głównie na rozbudowie sieci wodociągowej na terenach planowanego rozwoju osadnictwa, zabudowy rekreacyjno-wypoczynkowej i działalności gospodarczej. Odbiorcom należy zapewnić oczekiwaną ilość i odpowiedniej jakości wodę, a także poprawić standard usług w zakresie niezawodności dostaw. Realizację tych zamierzeń zapewnią następujące **szczegółowe kierunki** rozwoju:

- Budowa sieci wodociągowej do ośrodków wypoczynkowych położonych nad jeziorem Studzieniczno oraz pompowni sieciowej w Studzienicach przy ul. Wczasowej;
- połączenie sieci wodociągowej zasilanej z ujęcia wody w Rabacinie z siecią wodociągową zasilaną z ujęcia wody w Ugoszczy;
- wymiana sieci z rur azbestocementowych w Pólcźnie;
- renowacja studni w Rabacinie;
- budowa studni awaryjnych na ujęciach jednootworowych w Sominach, Skwierawach, Przewozie, Kłacznie;
- zapewnienie na ujęciach wody awaryjnych źródeł prądu;
- zapewnienie dostatecznej ilości wody do celów przeciwpożarowych w hydrantach, zbiornikach ppoż. lub wodach powierzchniowych;
- przystosowanie publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę do zapewnienia niezbędnych dostaw wody w warunkach specjalnych;
- likwidacja wyłączonych z eksploatacji studni (kopanych i głębinowych) z zachowaniem procedur wynikających z obowiązujących przepisów;

Podstawowe **zasady** towarzyszące realizacji kierunku winno być:

- ✓ budowa nowych i modernizacja istniejących sieci zaopatrzenia w wodę winna być poprzedzona przyłączeniem odbiorców do sieci kanalizacji sanitarnej, zakończonej sprawną oczyszczalnią ścieków;

- ✓ przestrzeganie zakazów, nakazów i ograniczeń na ujęciach wody, wynikających z wydanych decyzji administracyjnych w zakresie korzystania z wody oraz użytkowania gruntów w ich strefach ochronnych.

2.4.3. Zmniejszenie obciążenia środowiska naturalnego związanego z wykorzystaniem paliw i energii; Poprawa stanu powietrza atmosferycznego

Ze względu na charakter osadnictwa, ogrzewanie mieszkań i podgrzewanie wody oparte będzie na lokalnych i indywidualnych źródłach ciepła, tak jak to ma miejsce dotychczas. Troska o jakość powietrza atmosferycznego wymusza podjęcie działań proekologicznych, polegających na racjonalizacji wytwarzania energii cieplnej oraz ograniczeniu ilości zanieczyszczeń emitowanych do powietrza. Konieczna jest sukcesywna wymiana nieefektywnych źródeł ciepła na ekologiczne i energooszczędne, w tym szczególnie oparte na odnawialnych źródłach energii, takich jak kotły na biomasę, pompy ciepła, układy solarne itp.

Z powyższych względów, jako **szczegółowe kierunki** rozwoju systemu zaopatrzenia w ciepło wskazuje się:

- Racjonalizację zużycia energii cieplnej oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń emitowanych do powietrza przez:
 - modernizację obiektów i urządzeń do produkcji ciepła, pod kątem podwyższenia ich sprawności oraz zmiany rodzaju stosowanych paliw;
 - poprawa izolacyjności cieplnej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej;
 - wykorzystanie ciepła odpadowego na potrzeby grzewcze.
- Zwiększenie wykorzystania w lokalnych i indywidualnych źródłach ciepła energii ze źródeł odnawialnych przez:
 - sukcesywne zastępowanie paliw kopalnych (przede wszystkim węgla) spalaniem i zgazowaniem biomasy stałej (drewno odpadowe, słoma, pellety);
 - upowszechnienie wykorzystywania energii słonecznej do przygotowywania ciepłej wody użytkowej;

Zaspokojenie potrzeb w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną leży poza kompetencjami gminy. Realizowane jest przez przedsiębiorstwa energetyczne ze źródeł krajowych za pomocą urządzeń do rozdziału i przesyłu energii elektrycznej, połączonych w system umożliwiający dostawy energii elektrycznej w sposób ciągły i nieprzerwany. System ten powinien zapewniać wszystkim obecnym i przyszłym odbiorcom, niezbędne dostawy mocy i energii elektrycznej o obowiązujących standardach.

Z powyższych względów jako **szczegółowe kierunki** rozwoju systemu zaopatrzenia w energię elektryczną wskazuje się:

- Współpracę z gestorem sieci w zakresie wymiany wyeksploatowanych urządzeń i odcinków sieci SN i NN, budowy nowych odcinków sieci rozdzielczej SN i NN oraz stacji transformatorowych dla zasilania nowych odbiorców,
- zapewnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego niezbędnych rezerw terenu dla urządzeń infrastruktury energetycznej (stacji transformatorowych i linii elektroenergetycznych);
- rozbudowę sieci oświetlenia ulicznego;

- Zwiększenie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego poprzez stosowanie urządzeń wykorzystujących energię odnawialną (wiatr, biomasa, energia wody) na potrzeby własne użytkowników;

Przebiegający przez północny fragment gminy gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Pszczółki – Bytów, umożliwia podjęcie działań dla gazyfikacji przewodowej gminy Studzienice. System gazowniczy na terenie gminy powinien być budowany zgodnie z opracowaną „Koncepcją programową gazyfikacji gminy Studzienice”.

Zapewnienie mieszkańcom gminy dostępu do krajowego systemu dystrybucji gazu ziemnego powinno odbywać się przez następujące **szczegółowe kierunki**:

- Budowę stacji redukcyjno-pomiarowej I st. w Pólcźnie, która będzie źródłem gazu dla gminy Studzienice i Parchowo oraz sieci łączącej stację z istniejącym gazociągiem wysokiego ciśnienia relacji Pszczółki - Bytów;
- Sukcesywną budowę gazociągów średniego ciśnienia do miejscowości: Pólcžno, Czarna Dąbrowa, Osława Dąbrowa, Studzienice, Sominy, Skwierawy, Kłaczno, Przewóz, Rabacino i Ugoszcz;

Od istniejącego gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Pszczółki - Bytów, zgodnie z wnioskiem właściciela, należy zachować minimalne odległości do obiektów terenowych, które zawarte są w rozporządzeniu Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 listopada 1995 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz. U. Nr 139, poz. 686).

Związane z realizacją powyżej opisanych kierunków będą następujące inwestycje celu publicznego wskazane na rysunku Studium:

o znaczeniu ponadlokalnym:

- budowa linii dwutorowej 400kV po trasie istniejącej linii elektroenergetycznej 220kV (relacji Żydowo – Gdańsk I),
- budowa stacji redukcyjno-pomiarowej I st. w obrębie Pólcžno - źródło gazu dla gmin Studzienice i Parchowo oraz sieć zasilająca stację z istniejącego gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Pszczółki – Bytów,

oraz o znaczeniu lokalnym:

- przewidziane do modernizacji komunalne ujęcia wody,
- przebudowa i budowa zbiorowej sieci wodociągowej,
- rozbudowa oczyszczalni ścieków w Ugoszczy,
- budowa oczyszczalni ścieków w Sominach i Skwierawach,
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej,
- budowa sieci gazowej średniego ciśnienia,
- budowa i przebudowę sieci elektroenergetycznej średniego i niskiego napięcia oraz stacji transformatorowych.

2.4.4. Stworzenie skutecznego i dogodnego dla mieszkańców systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych

W związku ze zdefiniowanymi problemami w gospodarce odpadami komunalnymi na terenie gminy (uwarunkowania rozdz. 5.4. Gospodarka odpadami), niezbędne jest podjęcie działań w celu ich wyeliminowania. Ponadto zadania własne gminy, wynikające z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r., o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 z późniejszymi zmianami) oraz ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U.

z 2005 r. Nr 236, poz. 2008) pozwalają sformułować następujące **szczegółowe kierunki rozwoju gospodarki odpadami**:

- Rozbudowa systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, w tym:
 - budowa systemu zbiórki odpadów niebezpiecznych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych;
 - rozwój systemu zbiórki odpadów wielkogabarytowych i budowlanych;
 - budowa systemu zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego;
 - wspieranie budowy systemu kompostowania przydomowego na terenie gminy w celu eliminacji odpadów ulegających biodegradacji ze strumienia odpadów kierowanych na składowisko;
- Zapewnienie bezpiecznego dla środowiska odzysku lub unieszkodliwiania osadów ściekowych wytwarzanych w oczyszczalniach ścieków;

2.4.5. Ochrona zasobów środowiska o znaczeniu ponadlokalnym

Rzeki i jeziora odczuwają skutki działalności człowieka. Ich woda jest zanieczyszczana, a w ślad za tym zagrożone staje się życie z nią związane. Mieszkańcy gminy Studzienice czerpią generalnie dobre jakościowo wody podziemne do celów pitnych i przemysłowych, a wody powierzchniowe wykorzystują do celów gospodarczych w rolnictwie i leśnictwie oraz do celów kąpieliskowych. Wody powierzchniowe na terenie gminy są wrażliwe na zanieczyszczenie, niektóre zbiorniki wodne, w tym jez. Somińskie wykazują symptomy degradacji.

Ochrona wód dla kolejnych pokoleń stała się głównym celem Dyrektywy 2000/60/WE z dnia 23.10.2000 ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, zwanej Ramową Dyrektywą Wodną. Podstawowe kierunki działań w zakresie ochrony wód, zgodne z dyrektywą, wskazuje Plan gospodarowania wodami dla dorzecza Wisły, do którego zaliczony jest obszar gminy Studzienice.

Cel 5. : Poprawa i utrzymanie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód powierzchniowych i dobrego stanu chemicznego i ilościowego wód podziemnych, zgodnie z celami Ramowej Dyrektywy Wodnej

Dla skutecznej realizacji celu ustala się następujące **kierunki szczegółowe**:

- Zinwentaryzować i zlikwidować wszystkie zrzuty ścieków nieoczyszczonych do ziemi i wód powierzchniowych,
- Wspierać rolnictwo ekologiczne i rolnictwo zrównoważone,
- Gospodarstwa rolne winny być wyposażone w zbiorniki gnojowicy i płyty obornikowe;
- Jeśli dla zespołów zabudowy przewidziano gromadzenie ścieków w zbiornikach bezodpływowych, planować i realizować zbiorniki zintegrowane⁷;
- Skutecznie zamknąć i zrehabilitować składowisko odpadów w Osławie Dąbrowie;
- Na bieżąco kontrolować i eliminować powstawanie tzw. „dzikich wysypisk” i porzucanie odpadów w środowisku (las, wody...)⁸
- Kontrolować przestrzeganie przez właścicieli nieruchomości Ustawy z dnia 13 września 1996 o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t. jedn. Dz. U. 2005.236.2008), a w szczególności:
 - obowiązku przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej;
 - obowiązku udokumentowanego korzystania z usług usuwania zawartości zbiorników bezodpływowych, wykonywanych przez uprawnione podmioty;

⁷ Kierunki zgodne ze „Społeczną Strategią Rozwoju...” gdzie w celu szczegółowym 5.4. „Rozwój nowoczesnego rolnictwa” zapisano: 5.4.3. Promocja prośrodowiskowych metod produkcji rolnej i rolnictwa ekologicznego.

⁸ Zgodne z zapisem Celu Szczegółowego 7.1.4. Rekultywacja zamkniętych składowisk odpadów oraz likwidacja dzikich wysypisk

- zapewnienia szczelności eksploatowanych zbiorników bezodpływowych,
- Rozwijać lokalne systemy oczyszczania wód opadowych i roztopowych spływających z powierzchni zanieczyszczonych.
- Objąć nadzorem sanitarnym wody w kąpieliskach i informować mieszkańców o ich jakości

oraz **zasady**, do stosowania na terenach szczególnie wrażliwych (w strefach krawędziowych jezior, zlewniach bezodpływowych i zlewniach bezpośrednich jezior lobeliowych, oznaczonych na rysunku Studium nr 3.1:

- ✓ niepomniejszanie powierzchni leśnej,
- ✓ zachowanie i ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk,
- ✓ zachowanie terenów podmokłych (mokradła) i oczek wodnych,
- ✓ zachowanie naturalnego biegu cieków wodnych,
- ✓ zachowanie obudowy biologicznej wokół jezior i wzdłuż cieków (tzw. strefa ekotonowa), ograniczających spływ zanieczyszczeń z otoczenia,
- ✓ utrzymanie wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnych na terenach nieleśnych;
- ✓ odstąpić od stosowania zrębów zupełnych w lasach;
- ✓ ograniczyć lokalizację zabudowy
- ✓ nie stosować indywidualnych systemów oczyszczania ścieków;

Powyższe ustalenia winny być szczególnie przestrzegane w zlewniach rzek Kłonicznicy i Zbrzycy, stanowiących fragment zlewni chronionej rzeki Brdy, stanowiącej źródło wody dla mieszkańców Bydgoszczy.

Nie ustala się szczególnych ograniczeń w zagospodarowaniu projektowanego obszaru ochronnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 117 „Bytów”. Ograniczenia w użytkowaniu gruntów w celu ochrony zasobów wodnych przed degradacją może wprowadzić Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku w drodze aktu prawa miejscowego, na zasadach określonych w przepisach szczególnych (ustawa z dnia 18 lipca 2001 Prawo wodne, (t. jedn. Dz. U. 2005 r. Nr 239, poz. 2019 z późn. zm.),

2.5. Rozwój infrastruktury transportu i komunikacji

Istniejący system dróg publicznych zapewnia gminie Studzienice dobre powiązania wewnętrzne oraz zewnętrzne. Jednak najważniejsze połączenia wymagają modernizacji, a pozostałe - remontów, właściwego utrzymania i czytelnego oznakowania. Ustala się więc następujący cel w zakresie struktur transportu i komunikacji:

Cel 6.: Poprawa standardu, bezpieczeństwa i efektywności infrastruktury komunikacyjnej⁹.

Ustala się **następujące ogólne kierunki** rozwoju systemów:

- ❖ **Poprawa parametrów i stanu technicznego oraz pełne wykorzystanie infrastruktury transportowej;**

⁹ Sformułowanie celu jest zgodne z „Partnerską Strategią Rozwoju...”, z Celem szczegółowym 6.1. – „Poprawa dostępności komunikacyjnej” i kierunkami działań: 6.1.1. Poprawa stanu technicznego dróg; 6.1.2. Rozbudowa sieci dróg, budowa chodników i ścieżek rowerowych; 6.1.3. Poprawa systemu połączeń komunikacyjnych w gminie i na zewnątrz; oraz Celem Szczegółowym 8.1. „Rozbudowa publicznej infrastruktury turystycznej”, kierunek 8.1.1. Budowa oraz oznakowanie pieszych i rowerowych tras turystycznych

❖ Zapewnienie mieszkańcom gminy dobrego dostępu do nowoczesnych usług teleinformatycznych

2.5.1. Poprawa stanu technicznego i pełne wykorzystanie infrastruktury transportowej

Ustalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, nadają drodze krajowej nr 20 rangę ponadregionalną i regionalną, szczególnie ważną dla obsługi województwa pomorskiego. Stąd niezbędne jest dostosowanie standardu drogi do kategorii G. Należy zapewnić w przestrzeni gminy możliwości dla tej modernizacji.

Także drogi powiatowe na terenie gminy wymagają remontów, oznakowania poziomego, wykonania poboczy. Pilnego remontu wymagają szczególnie: ważna dla obsługi ruchu turystycznego droga **DP 1780G** kategorii Z (Udorpie-Sominy) na odcinku Udorpie-Studzienice oraz droga **DP 1761G** kategorii L, która prowadzi ciężki transport samochodowy związany z zakładem PREFABET Ośława. Niezbędna jest modernizacja skrzyżowania tych dróg w m. Studzienice.

Obsłudze rozwijającego się ruchu turystycznego, istniejących i powstających osiedli zabudowy letniskowej, a także niektórych miejscowości służą drogi gminne. Są to w przeważającej części drogi gruntowe o nawierzchni żwirowej i niskich parametrach technicznych. Wobec braku możliwości finansowych wykonania na tych drogach nawierzchni bitumicznych, drogi te wymagają troskliwego utrzymania bieżącego, w tym szczególnie odwodnienia korpusu, uzupełniania i okresowego utwardzania wypłukiwanej nawierzchni oraz czytelnego i jednoznacznego oznakowania pionowego, służącego przyjeźdnym.

Droga **nr 1772G** Rabacino-Czarna Dąbrowa, niegdyś powiatowa, obecnie przejęta przez gminę, jest na znacznym odcinku nieprzejezdna dla ruchu pojazdów osobowych i wymaga remontu.

W systemie drogowym gminy ważną rolę odgrywają też drogi należące do Nadleśnictw:

- Bytów (droga **Z3932106** Rabacino-stacja PKP Studzienice, **Z3932110** Studzienice - j. Wieckie)¹⁰
- Osusznica (droga **Z3932113** Lubaszki-Prądzonka).

Wymienione drogi posiadają nawierzchnię bitumiczną. Zaleca się, aby dostęp i możliwość powszechnego korzystania z tych dróg zostały uregulowane.

Rower służy poruszaniu się po terenie gminy nie tylko licznyemu turystom, stanowi też tradycyjny środek komunikacji miejscowych. Nasilający się ruch samochodów po drogach wymusza potrzebę urządzenia sieci bezpiecznych dróg rowerowych i włączenia jej do systemu regionalnego.

Wskazuje się zatem następujące **szczegółowe kierunki** rozwoju sieci drogowej:

- Modernizacja odcinka DK20 na terenie gminy Studzienice.
- Poprawa standardu i bezpieczeństwa dróg powiatowych;
- Bieżące utrzymanie i poprawa oznakowania dróg gminnych
- Urządzenie sieci bezpiecznych dróg rowerowych.

Ważną rolę w rozwoju gminy pełniła niegdyś lokalna **linia kolejowa nr 212** Lipusz–Korzybie. Świadczy o tym rozmieszczenie wzdłuż trasy jej przebiegu największych miejscowości oraz przedsiębiorstw (Ugoszcz, Studzienice, Ośława Dąbrowa, Skwierawy). Rekomenduje się kierunek:

- przywrócenie pełnego wykorzystania linii kolejowej Bytów-Lipusz,

co umożliwi odciążenie sieci drogowej, poprawę wskaźników ekonomicznych transportu i korzystnie wpłynie na stan środowiska (hałas, powietrze atmosferyczne). Włączenie do sieci kolei metropolitalnej ułatwi mieszkańcom szybki i bezpieczny dojazd do stolicy województwa.

Teren linii kolejowej i przystanków stanowi, zgodnie z przepisami, jedyny w gminie Studzienice teren zamknięty. Granice terenu wskazano na rysunku Studium.

¹⁰ Ruch pojazdów na drogach Nadleśnictwa Bytów możliwy jest tylko za pozwoleniem Nadleśnictwa

2.5.2. Zapewnienie mieszkańcom gminy dobrego dostępu do nowoczesnych usług teleinformatycznych

Poziom rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej na terenie gminy, jest niewystarczający. Utrudnia to korzystanie z nowoczesnych usług telekomunikacyjnych, szczególnie Internetu szerokopasmowego. Znaczna część linii systemu telekomunikacji stacjonarnej, to narażone na awarie sieci napowietrzne. Dlatego w najbliższych latach niezbędna jest realizacja następujących **kierunków szczegółowych**, dla poprawy dostępu mieszkańcom gminy do różnorodnych usług telekomunikacyjnych przez:

- Rozbudowa i przebudowa systemów telekomunikacyjnych, w szczególności sieci światłowodowej, w celu zapewnienia wszystkim mieszkańcom gminy dostępu do szerokopasmowego Internetu oraz innych technik informatycznych.
- Zastępowanie napowietrznych linii telekomunikacyjnych liniami kablowymi;

Związane z realizacją powyżej opisanych kierunków będą następujące inwestycje celu publicznego wskazane na rysunku Studium:

o znaczeniu ponadlokalnym:

- Modernizacja drogi krajowej nr DK20 Gdynia – Kościerzyna - Bytów - Miastko,
- Modernizacja dróg powiatowych **DP 1780G i DP1761G** oraz skrzyżowania tych dróg w m. Studzienice;
- Odtworzenie infrastruktury linii kolejowej nr 212 Bytów – Lipusz;
- Budowa sieci szerokopasmowego Internetu w ramach „Pomorskiej sieci informacyjnej”
- Urządzenie odcinka międzyregionalnej drogi rowerowej R14 Ustka – Słupsk – Bytów – Brusy – Czersk – Grudziądz oraz gminnych odcinków tras w ramach „Pierścienia Kaszubskiego”

3. Kierunki rozwoju funkcji gospodarczych gminy Studzienice

Dla okresu przełomu XX i XXI w charakterystyczny jest niepohamowany pęd do rozwoju, wzrostu gospodarczego za wszelką cenę. Powszechnie i głośno deklarowana potrzeba rozwoju zrównoważonego, opartego na zasobach odnawialnych i zachowującego czystość środowiska, w praktyce często nie znajduje wsparcia. Podstawową miarą jakości życia wciąż jest zamożność i liczba posiadanych dóbr. Istnieje jednak także popyt na spędzenie – choćby krótkiego – czasu w czystym środowisku i naturalnym krajobrazie. Prawdziwie wysoka jakość życia to bowiem nie tylko dobrobyt materialny, ale i dobrostan psychiczny¹¹ – w tym możliwość pracy i wypoczynku w czystym środowisku i harmonijnym otoczeniu. Ten właśnie pożądaný i poszukiwany „towar” dostępny jest w gminie Studzienice. Stałe doskonalenie jego jakości, zapewnienie dostatecznej podaży i mądra promocja winny determinować **cel i kierunki** rozwoju gospodarczego gminy.

Cel 7.: Zrównoważony rozwój gospodarczy gminy drogą do wysokiej jakości życia mieszkańców

- ❖ *Racjonalne kształtowanie przestrzeni rolniczej oraz funkcji związanych z rolnictwem w sposób sprzyjający prowadzeniu efektywnej gospodarki rolnej, w zgodzie z predyspozycjami środowiska.*
- ❖ *Optymalizacja struktury i wzrost bioróżnorodności lasów dla wzmocnienia ich korzystnego wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowie człowieka oraz na równowagę przyrodniczą;*
- ❖ *Bezpieczna dla środowiska i nieuciążliwa dla mieszkańców eksploatacja kopalin*
- ❖ *Rozwój atrakcyjnej przestrzeni publicznej służącej przyjaznym dla środowiska formom rekreacji i turystyki;*

¹¹ Za Januszem Czapieńskim, *Diagnoza Społeczna 2003 „Szczęśliwi żyją dłużej”*

❖ **Ograniczenie skali i uciążliwości lokalizowanej działalności gospodarczej;
zachowanie walorów krajobrazu i jakości środowiska życia mieszkańców gminy**

3.1. Kierunki kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Zmiany w rolnictwie i krajobrazie kulturowym wsi

Uwarunkowania przyrodnicze ograniczają możliwości rozwoju funkcji rolnej w gminie Studzienice. Rolnictwo nie stanowi tu podstawy gospodarki, a zajmowana przestrzeń redukuje się stopniowo na rzecz budownictwa, rekreacji i gospodarki leśnej. Jednak związek mieszkańców z rolnictwem rodzinnym jest nadal silny - duże gospodarstwa towarowe posiadają następców i rokują utrzymanie funkcji rolnej w przyszłości.

Mniejsze gospodarstwa, w których produkcja rolna stanowi dodatkowy dochód lub służy wyłącznie samozaopatrzeniu, także stanowią w przestrzeni wiejskiej znaczącą wartość. Ich funkcjonowanie służy podtrzymaniu tradycji rolniczych oraz elementarnych umiejętności prowadzenia działalności gospodarczej.

Zgodnie z koncepcją europejskiego modelu rolnictwa, wyznaczonego w *Agendzie 2000*, rolnictwo obok swojej funkcji podstawowej może pełnić ważną rolę w zakresie ochrony środowiska i krajobrazu, zachowania dobrego stanu gleb i wód, bogactwa siedlisk i bioróżnorodności, a także tradycji i dziedzictwa kulturowego wsi. Pozytywnym aspektem jest możliwość pozyskania przez gospodarstwa środków w ramach funduszy unijnych i krajowych.

Główne cele, zasady i kierunki kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy sformułowano na podstawie diagnozy stanu istniejącego (Uwarunkowania, Rozdział 6.) a także zapisów dotyczących rolnictwa i obszarów wiejskich zawartych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa (2002), projekcie aktualizowanego Planu zagospodarowania przestrzennego województwa (2009) oraz opracowaniach lokalnych, w tym przede wszystkim Partnerskiej Strategii Rozwoju Gminy Studzienice 2009 – 2020.

Rolnictwo pozostanie znaczącą funkcją gospodarczą w gminie, docelowo w trzech formach: wysokotowarowego (rynkowego), zrównoważonego (rodzinnego) oraz ekologicznego.

Rolnictwo wysokotowarowe tworzyć będzie grupa dużych (ok. 30 ha i więcej), żywotnych ekonomicznie gospodarstw zdolnych do realizowania zamierzeń inwestycyjnych. Z biegiem czasu będą one powiększać swój areal kosztem „wypadających” gospodarstw małych i średnich. Rozwój rolnictwa o wyższej towarowości przewiduje się w strefie rolno – osadniczej „C” w rejonie zalegania najlepszych gleb – w obrębach: Ugoszcz, Półczno, Rabacino, Skwierawy, Łąkie, Osława Dąbrowa.

Gospodarstwa średniej wielkości, utrzymujące się z produkcji rolnej i ze źródeł pozarolniczych, jeszcze przez dłuższy czas będą zapewniać miejsce pracy i dochody rodzinie właściciela. Utrzymanie części z nich warunkowane jest zmianą profilu w kierunku dziedzin rokujących wysokie standardy produktów, (np. rolnictwo i ogrodnictwo ekologiczne)¹² lub poszerzenie działalności o nowe funkcje.

Gospodarstwa najmniejsze i najuboższe, produkujące wyłącznie na własne potrzeby, których funkcją jest uzupełnianie dochodów z pracy poza rolnictwem lub socjalnych (zasiłki, renty, emerytury), będą w naturalny sposób zamierały. Przy możliwej pomocy finansowej państwa (?) będą przejmowane przez gospodarstwa średnie i wielkotowarowe, lub pozostaną na marginesie.

Zachodzące procesy rozwojowe będą powodowały nieuchronny spadek zatrudnienia w rolnictwie, co może stanowić problem dla gospodarki gminy.

Jako **ogólny kierunek** świadomie dokonywanych zmian w rolnictwie gminy przyjmuje się:

❖ **Racjonalne kształtowanie przestrzeni rolniczej oraz funkcji związanych z rolnictwem w sposób sprzyjający prowadzeniu efektywnej gospodarki rolnej, w zgodzie z predyspozycjami środowiska¹³.**

¹² Gmina leży na wyróżnionych w Planie województwa obszarach predysponowanych do rozwoju rolnictwa ekologicznego i agroturystyki.

¹³ Cel jest zgodny z Celem Szczegółowym 5.4. „Rozwój nowoczesnego rolnictwa”, gdzie zapisano kierunek 5.4. 3. Promocja prośrodowiskowych metod produkcji rolnej i rolnictwa ekologicznego¹³

Kierunki szczegółowe to:

- Utrzymanie potencjału produkcyjnego najlepszych gleb przy zachowaniu wartościowych elementów naturalnych i półnaturalnych w obrębie agroekosystemów.
- Optymalizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- Przekształcanie otoczenia rolnictwa i modelu produkcji w gospodarstwach rodzinnych

3.1.1. Utrzymanie potencjału produkcyjnego najlepszych gleb przy zachowaniu wartościowych elementów naturalnych i półnaturalnych w obrębie agroekosystemów

Wymóg ochrony gruntów rolnych przed ich przeznaczaniem na cele nierolnicze wynika z przepisów prawa¹⁴. Jednak w gminie, której przestrzeń poddana jest silnej presji rozwoju zagospodarowania rekreacyjnego i mieszkaniowego, nawet najlepsze grunty właściciele przeznaczają na bardziej dochodowe cele nierolnicze. Kształtowanie zagospodarowania przestrzennego gminy winno więc gwarantować ochronę najlepszych gruntów przed nieuzasadnioną zmianą przeznaczenia, a także zanieczyszczeniem i degradacją. Ochroną tą obejmuje się nie tylko najlepsze w gminie użytki rolne klasy IVa, IVb i IV, lecz także użytki rolne niższych klas bonitacyjnych położone wewnątrz dużych i zwartych rozłogów rolniczych.

W obrębie ww. obszarów dopuszcza się wyłącznie nową zabudowę związaną z produkcją rolną (zabudowa zagrodowa) i obsługą rolnictwa, pod warunkiem, że nie będzie stanowiła zagrożenia dla środowiska i dysonansu w otwartym krajobrazie rolniczym oraz, że zostanie ona wyposażona w odpowiednie systemy infrastruktury komunikacyjnej i technicznej.

Zmianę przeznaczenia w/w gruntów na cele nierolnicze dopuszcza się wyłącznie w związku z realizacją inwestycji celu publicznego.

Przestrzeń rolnicza gminy tylko w niewielkim stopniu ucierpiała w skutek kolektywizacji i upaństwowienia. Stosunkowo niewielkie zasoby nieruchomości rolnych wchodzących w skład Zasobu WRSP zostały już sprzedane lub wydzierżawione.

Pozostające do zagospodarowania, zalegające na zwartych kompleksach gleby kl. IV folwarku Helenowo (rejon Ociaskowa) winny być przywrócone do wysokiej kultury rolnej i bezwzględnie wykorzystywane rolniczo.

Położone w obrębie i na obrzeżach dużych i zwartych rozłogów torfowiska i oczka wodne a także kępy zadrzewień należy chronić przed zaorywaniem, a nawet ustanawiać na nich użytki ekologiczne.

3.1.2. Optymalizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej

- Poprawa struktury jakościowej użytków rolnych - porządkowanie przestrzeni rolno-leśnej i zalesianie gleb marginalnych.
- Poprawa struktury obszarowej i funkcjonowania gospodarstw rolnych.
- Dokończenie procesu prywatyzacji i restrukturyzacji Zasobu WRSP.

Poprawa struktury jakościowej użytków rolnych (spadek udziału gleb najsłabszych w ogólnej powierzchni) dokonywać się będzie przez planowe zalesianie gruntów marginalnych oraz realizację inwestycji nierolniczych na terenach objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Tereny potencjalnych zalesień zostały w Studium określone w oparciu o ustalenia zawarte w Krajowym Programie Zwiększania Lesistości (KPZL 1995, 2003¹⁵) oraz po uwzględnieniu wszystkich, znanych na obecnym etapie prac projektowych, aspektów, takich jak lokalne uwarunkowania

¹⁴ Ustawa Prawo ochrony środowiska z dn. 27.04.2001 - tekst jednolity, Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150, ze zm. Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dn. 03.02.1995 - tekst jednolity, Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266, ze zm.

¹⁵ Krajowy Program Zwiększania Lesistości (MOŚNiL 1995r, zaktualizowany w 2003 r.).

przyrodnicze, kulturowe i przestrzenne a także wnioski osób fizycznych i prawnych zainteresowanych zalesieniem gruntów rolnych. Za tereny potencjalnych zalesień uznaje się: tereny położone w obrębie korytarza ekologicznego dolin Wdy – Zbrzycy¹⁶ (Załącznik 3.1.), tereny położone na stokach o spadkach powyżej 12% oraz tereny wnioskowane do zalesień (Załącznik 3.2.).

Z uwagi na bardzo wysoki udział gruntów V i VI klasy, Studium dopuszcza także możliwość dalszych zalesień, pod warunkiem ich zgodności z Wytocznymi Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie sporządzania granicy rolno – leśnej (lipiec 2003 r.).

W stosunku do słabych gleb pozostających w użytkowaniu rolniczym proponuje się zamianę na ekstensywne pastwiska. Uchroni je to przed degradacją, podniesie ich produktywność oraz korzystnie wpłynie na poprawę różnorodności biologicznej w lokalnych agrocenozach.

Dla poprawy funkcjonalności rozłogów zaleca się sukcesywne przeprowadzanie niezbędnych scaleń i wymiany gruntów, co przyczyni się do zmniejszenia liczby działek w gospodarstwach i ograniczy niedogodności w uprawie mechanicznej. Potrzeba takich działań może wystąpić szczególnie w następstwie przejmowania, przez większe gospodarstwa, rozdrobnionych i oddalonych od siebie gruntów upadających gospodarstw.

Z poprawą funkcjonowania gospodarstw wiąże się potrzeba działań dostosowawczych na sieci dróg rolniczych. Dla utrzymania wysokich walorów produkcyjnych przestrzeni rolniczej konieczne będą także działania w kierunku zapewnienia sprawnego funkcjonowania urządzeń melioracji wodnych.

Dopłaty do produkcji rolnej nakazują dostosowanie warunków produkcji do standardów zapewniających bezpieczeństwo żywności¹⁷ - higienicznych, sanitarnych i jakościowych, a także nakierowanych na poprawę warunków utrzymania zwierząt. Niezbędne będzie przeorientowanie producentów w kierunku dostosowania oferty upraw i produkcji rolnej do wymagań. Powoduje to nieuchronnie znaczące zmiany w tradycyjnym krajobrazie rolniczym

3.1.3. Przekształcanie otoczenia rolnictwa i modelu produkcji w gospodarstwach rodzinnych

- Rozwój lokalnego rynku rolnego i przetwórstwa rolno – spożywczego.
- Tworzenie warunków do rozwoju rolnictwa wielofunkcyjnego, ekologicznego i energetycznego.

Produkcję w gospodarstwach rodzinnych należy przekształcać w kierunku modelu wielofunkcyjnego, w którym, obok produkcji żywności, prowadzone będą działania na rzecz ochrony środowiska i zachowania wiejskiego krajobrazu jak np. produkcja ekologiczna, uprawa ziół, hodowla pszczół, przetwory domowe, uprawa roślin energetycznych, rozwój agro - i ekoturystyki, tradycyjne rękodzieło itp.

Rynkowe zmiany zachodzące w funkcjonowaniu wsi mają często charakter nawrotu do tradycji, zdewastowanej przez 50 lat socjalizmu. Czymże jest bowiem odradzanie się lokalnych rynków zbytu oraz domowego i przemysłowego przetwórstwa lokalnych produktów rolnych? W nowych uwarunkowaniach wzrasta szansa na rozwój produktów ekologicznych na lokalny (gmina i powiat) rynek zbytu, w przyszłości zaś inne rejony województwa i kraju.

Gmina posiada średnio korzystne warunki przyrodnicze do produkcji rolniczej biomasy energetycznej. Możliwe jest wykorzystanie słomy odpadowej, a także roślin pochodzących z plantacji energetycznych. Nowemu kierunkowi powinien towarzyszyć rozwój lokalnego przetwórstwa biomasy rolniczej (i leśnej). Lokalizacja urządzeń i instalacji do produkcji (biogazownia, pelleciarnie, brykieciarnie itp.) powinna być poprzedzona analizą istniejących i potencjalnych zasobów biomasy. Zalecane jest w tym zakresie porozumienie i współpraca z gminami sąsiednimi.

Obecna struktura własnościowa i obszarowa gospodarstw jest bardzo korzystnym uwarunkowaniem do produkcji ekologicznej, połączonej z agro- i ekoturystyką. Szczególnie sprzyja temu rozproszenie zabudowy w atrakcyjnym krajobrazie, położenie miejscowości nad jeziorami i w enklawach leśnych. Działania na rzecz poprawy środowiska naturalnego będą polegały na szerokim stosowaniu

¹⁶ Z wyłączeniem nieleśnych siedlisk naturalnych.

¹⁷ Partnerska Strategia Rozwoju Gminy Studzienice 2009 – 2020, kierunek 5.4.1. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych rolników

programów rolno-środowiskowych. Rozwój rolnictwa ekologicznego¹⁸ proponuje się w małych i średnich gospodarstwach rodzinnych, szczególnie na terenach o dużych walorach przyrodniczych, tj. na obszarach sieci Natura 2000, w obrębie korytarzy ekologicznych, na terenach wrażliwych.

Duży udział trwałych użytków zielonych oraz naturalizujących się odłogów umożliwia hodowlę zwierząt gospodarskich w tradycyjnych systemach naturalnych.

Zreformowana wspólnotowa polityka Rozwoju Obszarów Wiejskich kładzie większy, niż poprzednio nacisk na zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, wiążący się z koncepcją ich wielofunkcyjności. W Polsce, w latach 2007-2013, realizowany będzie model wielofunkcyjnego rozwoju wsi, którego głównym celem jest zmniejszenie różnic rozwojowych między obszarami wiejskimi i miejskimi. Niezbędne jest tworzenie warunków przestrzennych dla różnorodnej działalności ekonomicznej prowadzonej z poszanowaniem aspektów środowiskowych oraz rozwoju funkcji społecznych i kulturalnych.

3.2. Optymalizacja struktury i wzrost bioróżnorodności lasów dla wzmocnienia ich korzystnego wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowie człowieka oraz na równowagę przyrodniczą

Grunty leśne i zadrzewione pokrywają 11 871 ha, w tym lasy – 11 854 ha. Lesistość gminy jest zatem bardzo wysoka i wynosi 67,3%. Gospodarkę leśną na obszarze gminy Studzienice prowadzą - na podstawie planów urządzania lasu - trzy nadleśnictwa: Bytów, Osusznica i Lipusz. 12,7% powierzchni ewidencyjnej lasów ogółem zajmują lasy prywatne. W ich obrębie prowadzi się gospodarkę w oparciu o uproszczone plany urządzenia lasu. Dostrzega się zubożenie części biocenoz leśnych będące wynikiem długotrwałego prowadzenia uproszczonej i schematycznej gospodarki leśnej (której efektem są m.in. mało odporne na degradację monokultury sosnowe) oraz narastanie zagrożeń dla trwałości ekosystemów leśnych związane z rozwojem cywilizacyjnym.

Wskazuje się następujące **kierunki szczegółowe** w zakresie optymalizacji przestrzeni leśnej:

- zalesianie terenów zagrożonych degradacją i erozją gleb, w tym zwłaszcza stoków o nachyleniu przekraczającym 12%;
- zmniejszanie fragmentacji kompleksów leśnych oraz wzmacnianie ich ekologicznej stabilności zwłaszcza w obrębie korytarzy ekologicznych;
- zalesianie gruntów rolnych marginalnych, erodowanych, okresowo przesuszonych, zdegradowanych, nieprzydatnych dla rolnictwa i gospodarki.
- kształtowanie strefy ekotonowej (tj. pasa ochronnego na obrzeżach lasu oraz w sąsiedztwie dróg złożonego z krzewów i niskich drzew) w ramach prac zalesieniowych gruntów porolnych;
- dostosowanie zagospodarowania lasów wodochronnych do potrzeb ochrony zasobów
- ochrona istniejących w lasach zasobów wodnych (małe zbiorniki, bagna, torfowiska, łęgi nadrzeczne).
- podnoszenie zdolności retencyjnej terenów leśnych w oparciu o małą retencję wodną (gromadzenie wody w małych zbiornikach naturalnych i sztucznych, podpiętrzanie w korytach potoków i rowów).

i wzrostu bioróżnorodności lasów:

- przywracanie utraconej różnorodności biocenoz leśnych i wzbogacanie krajobrazu leśnego zgodnie z warunkami naturalnymi,
- ochrona przed zalesianiem cennych nieleśnych siedlisk przyrodniczych Natura 2000.

Podstawową zasadą w zakresie kształtowania przestrzeni leśnej winno być:

¹⁸ Partnerska Strategia ..., kierunek 5.4.3. Promocja prośrodowiskowych metod produkcji rolnej i rolnictwa ekologicznego, kierunek 5.4.4 – Wspieranie rozwoju alternatywnych źródeł dochodów w gospodarstwach rolnych.

- ✓ Bezwzględne zachowywanie leśnego przeznaczenia gruntów, możliwym wyjątkiem mogą być jedynie inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Do sporządzanego Studium Nadleśnictwo Bytów i osoby fizyczne złożyły wnioski o zalesienie gruntów rolnych. Za wyjątkiem terenów łąk, objętych ochroną siedliskową w ramach NATURA 2000, nie ma przeciwwskazań do zalesienia. Zestawienie gruntów wnioskowanych do zalesienia umieszczono w Rozdziale 6 – Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania.

3.3. Bezpieczna dla środowiska i nieuciążliwa dla mieszkańców eksploatacja kopalin

W granicach gminy udokumentowano dotychczas dwa złoża kopalin: „Studzienice” (piaski kwarcowe eksploatowane przez „PREFABET – Ośława Dąbrowa” S.A.) oraz „Przewóz” (kruszywo naturalne – nieeksploatowane). W obrębie w/w złóż nie wskazano obszarów lub obiektów wymagających wyznaczenia filara ochronnego.

Przedsiębiorstwo PREFABET zamierza podjąć prace dokumentacyjne potencjalnych zasobów piasków kwarcowych, na terenie Lasów Państwowych w obrębie oddziału „183 b” i „183 c” Nadleśnictwa Bytów. Potencjalne złożo może wymagać wyznaczenia filara ochronnego ze względu na bliskie sąsiedztwo siedliska leśnego objętego ochroną w ramach Natura 2000 (oddział 184 b - śródlądowa kwaśna dąbrowa, kod 9190-2).

Eksploatacja kopalin odgrywa znaczącą rolę w gospodarce gminy Studzienice. Może ona jeszcze wzrosnąć w przypadku podjęcia wydobywania ze złoża „Przewóz” oraz udokumentowania i podjęcia wydobywania z kolejnego złoża w rejonie złoża „Studzienice”. Niewątpliwie korzyści dla gospodarki gminy (miejsca pracy, podatki) łączą się jednak z - praktycznie bezpowrotną – utratą części walorów środowiska i krajobrazu gminy, a także uciążliwościami dla mieszkańców. Miałoby to miejsce szczególnie w przypadku eksploatacji złoża „Przewóz”, gdzie zostałby zdewastowany krajobraz, a ciężki transport odbywał się przez miejscowości Studzienice, Ośława Dąbrowa i Półczno (lub Ugoszcz).

Wydobywaniu kopalin ze złóż winny towarzyszyć **zasady**:

- ✓ Wydobywanie piasków ze złoża „Studzienice” zgodnie z warunkami określonymi w koncesji udzielonej przez wojewodę pomorskiego dla „PREFABET – Ośława Dąbrowa” S.A. na okres do dnia 31.12.2033 r. (decyzja nr 073/03 z dnia 28.11.2003);
- ✓ Podjęcie wydobywania kruszywa ze złoża „Przewóz” wymaga ustalenia użytkownika złoża i jego praw do terenu, sporządzenia projektu zagospodarowania złoża określającego m.in. obszar i teren górniczy, sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu górniczego¹⁹ i uzyskania zgody na wyłączenie z produkcji leśnej oraz uzyskania koncesji na wydobywanie kopalin;
- ✓ W celu udokumentowania nowego złoża kopalin na terenie oddziału leśnego 183 b, c Nadleśnictwa Bytów należy sporządzić dokumentację geologiczną ustalającą zasoby i granice potencjalnego złoża na zasadach określonych w ustawie z dnia 4.02.1994 Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. 2005, Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.). Podjęcie wydobywania piasków wymaga ustalenia użytkownika złoża i jego praw do terenu, sporządzenia projektu zagospodarowania złoża określającego m.in. obszar i teren górniczy, sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu górniczego, uzyskania zgody na wyłączenie z produkcji leśnej, prognozy oddziaływania m.in. na objęte ochroną w ramach programu Natura 2000 siedliska leśne oraz uzyskania koncesji na wydobywanie kopalin.

¹⁹ Art. 53 ustawy z dnia 4.02.1994 prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. 2005, Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.)

3.4. Gospodarka turystyczna

Objęcie ochroną ponad 60% obszaru gminy Studzienice, stanowi znaczące ograniczenia dla rozwoju przemysłu i rolnictwa. Jednocześnie bardzo korzystnie uwarunkowuje rozwój gospodarki turystycznej. Szczególnie wskazuje się na rekreację wodną: plażowanie, pływanie, wykorzystywanie sprzętu wodnego, rekreację konną, a także turystykę pieszą, rowerową, w mniejszym stopniu kajakową. Jednocześnie wrażliwość zasobów na degradację nakazuje postępowanie z poszanowaniem zasobów środowiska oraz zapewnienie długotrwałego ich zachowania.

Coraz popularniejszą formą wypoczynku staje się agroturystyka. Ta forma spędzania wolnego czasu związana jest z pobytem w gospodarstwie rolnym i korzystaniem z atrakcji, które gospodarz oraz region oferują przyjeźdźnym. Od kilku lat, w związku ze spadkiem dochodowości rolnictwa i pogarszającą się sytuacją ekonomiczną rolników, obserwuje się wśród nich wzrost zainteresowania agroturystyką. Jednak w związku z niewielką ilością zachowanych obiektów zabytkowych, zurbanizowana przestrzeń gminy (place, ulice, skwery) winna być szczególnie atrakcyjnie zagospodarowana, z wykorzystaniem tradycyjnego wzornictwa i miejscowych zwyczajów.

Kierunkiem ogólnym, pozwalającym na pełniejsze wykorzystanie walorów gminy będzie:

- ❖ **Rozwój atrakcyjnej przestrzeni publicznej służącej przyjaznym dla środowiska formom rekreacji i turystyki²⁰.**

Obecnie dla realizacji tego kierunku aktualna oferta turystyczna gminy jest niedostateczna. Warunki dla jej rozwoju winna stwarzać także polityka przestrzenna gminy, dla której można wskazać następujące **kierunki szczegółowe**:

- Wybór i rezerwacja terenów dla urządzenia miejsc obsługi podróżnych przy drodze krajowej nr 20 (w m. Pólczo) oraz w m. Studzienice, Sominy, z bezpiecznymi parkingami, w tym również dla rowerów, usługami gastronomii, sezonowym punktem informacji turystycznej, wypożyczalnią sprzętu turystycznego, możliwością zamówienia kajaków, koni...
- Opracowanie (we współpracy z Nadleśnictwem Bytów i Osusznica) koncepcji sieci ścieżek przyrodniczych bezpiecznych dla unikalnych zasobów środowiska, wytypowanie i urządzenie miejsc postoju i stanowisk obserwacji przyrody,
- Uwzględnianie w sporządzanych mpzp, urządzenie i oznakowanie tras rowerowych rangi ponadregionalnej i regionalnej:
 - odcinka międzyregionalnej trasy rowerowej nr 14 Ustka – Słupsk – Bytów – Brusy – Czersk – Grudziądz (w granicach gminy Studzienice),
 - Odcinka trasy rowerowej „Pętla Kaszubska” z łącznikiem do Bytowa,
 - Fragmentów tras rowerowych objętych Programem „Kaszubski Pierścień” tj.:
Nr 24 – Sulęcyno – Nakła – Osława Dąbrowa – Studzienice – Ugoszcz – Bytów
Nr 27 – Piechowice – Dziemiany – Peplin – Rynsz – Kłaczno – Studzienice,
Nr 28 – Rynsz – Luboń – Zapceń – Mielno – Charzykowy – Chojnice,
Nr 29 – Loryniec – Schodno – Lipusz – Tuszkowy – Jabłuszko – Studzienice.
 - lokalnych tras rowerowych: „Jagodowej” (Studzienice–Prądzonka), „Wzdłuż Jezior” (Studzienice-Kłaczno-Prądzonka-Sominy), „Po lesie wzdłuż brzegu jeziora” (Kłaczno-Przewóz), „Grzybowa” (Ugoszcz-Czarna Dąbrowa), „Leśna Droga” (Sominy-Skwierawy);

²⁰ Zgodny ze „Społeczną Strategią Rozwoju: Cel Szczegółowy 8.1. „Rozbudowa publicznej infrastruktury turystycznej”, kierunki: 8.1.1. Budowa oraz oznakowanie pieszych i rowerowych tras turystycznych; 8.1.2. Budowa i oznakowanie ścieżek przyrodniczo – edukacyjnych; 8.1.3. Budowa i modernizacja przystani wodnych oraz strzeżonych kąpielisk; 8.1.4. Doprowadzanie sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, energetycznych do terenów przeznaczonych na cele turystyczne i w obrębie Celu Szczegółowego 7.2. „Wzrost dostępności i jakości usług w turystyce” kierunek 8.2.1. Wspieranie rozbudowy bazy noclegowej, sanitarnej i gastronomicznej i 8.2.2. Rozwój bazy rekreacyjno – wypoczynkowej

- Organizacja przystani kajakowych na szlaku kajakowym jezior Studzieniczno – Kłęczno – Ryńskie – rzeka Kłonecznica (w Studzienicach) oraz na szlaku kajakowym rzeki Wdy (w rejonie mostka pomiędzy Skwierawami i Widnem).
- Podniesienie estetyki wsi, urządzanie na terenach gminnych atrakcyjnej przestrzeni publicznej;
- Organizacja kompleksu muzealno-rekreacyjnego w oparciu o zabytkową Zagrodę Owczarza w Sominach;
- Zapewnienie terenów dla strzeżonych i monitorowanych ogólnodostępnych kąpielisk w Kłęcznie, Sominach, Studzienicach, Półcznie i innych miejscowościach poprzez opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wybranych terenów;

Zasady udostępniania wód publicznych i ich obrzeży dla rekreacji;

- ✓ W miejscach występowania rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt (określonych w planach ochrony poszczególnych obszarów), turystyczna penetracja brzegów wód powinna być ograniczona, bądź wykluczona. Niezbędna jest ochrona roślinności nadbrzeżnej,
- ✓ Zgodnie z Prawem wodnym (art.27.1) obowiązuje zakaz grodzenia nieruchomości przyległych do powierzchniowych wód publicznych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu i uniemożliwiania przechodzenia przez ten teren,
- ✓ Budowa urządzeń wodnych przystani lub kąpielisk wymaga pozwolenia wodnoprawnego,
- ✓ Na obszarach przybrzeżnych przewidzianych do rekreacyjnego zagospodarowania, w miejscach obsługi tras turystycznych (parkingi, miejsca postoju, przystanie, kąpieliska itp) wymagana jest zorganizowana gospodarka odpadami.

Przebiegi planowanych dróg rowerowych oraz lokalizacji przestrzeni publicznej w zakresie rekreacji i turystyki wskazano na rysunku Studium nr 3.2.

3.5. Pozostałe funkcje gospodarcze na terenie gminy

W oparciu o złożę piasków kwarcowych rozwinął działalność jeden z większych producentów materiałów budowlanych w regionie – PREFABET Ośława Dąbrowa. Zamiar dokumentowania kolejnych zasobów złoża świadczy o rozwojowych planach największego pracodawcy w gminie.

Przestrzeń gminy Studzienice nie jest korzystnie uwarunkowana do lokalizacji dużych przedsięwzięć gospodarczych. Znaczna lesistość i objęcie ponad 60% powierzchni gminy ochroną w sieci NATURA 2000 praktycznie wyklucza takie możliwości. Jednym z najcenniejszych walorów gminy jest krajobraz rolniczy i naturalny. Wartość ta winna być chroniona, co trudno pogodzić z lokalizacją zabudowy i instalacji gospodarczych o znacznych gabarytach.

Poza udokumentowanymi, w gminie istnieje wysokie prawdopodobieństwo zalegania kolejnych złóż surowców budowlanych – piasku, żwiru i pospółki. W oparciu o te zasoby realny jest rozwój produkcji materiałów budowlanych nie tylko przez PREFABET, ale także kolejne podmioty. Korzyści ekonomiczne (podatki, miejsca pracy), jakie mogłaby z tego czerpać gmina byłyby jednak niewspółmierne do dewastacji krajobrazu i zakłócenia spokoju i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, jakie powoduje ciężki transport. Znaczna część środków pochodzących od

rozwijającego się przemysłu musiała by być wydatkowana dla ograniczenia powstałych uciążliwości. Niewątpliwie sprzyjałoby temu przywrócenie do eksploatacji linii kolejowej.

Pożądane natomiast byłoby ulokowanie w gminie przedsięwzięć „czystych technologii” opartych o wiedzę – informatycznych, elektronicznych itp. Jednak w dobie polaryzacji i koncentracji rozwoju peryferyjne położenie i brak kwalifikowanej siły roboczej czyni gminę nieatrakcyjną dla poważnych inwestorów.

Obecnie w gminie nie ma terenów przygotowanych dla dużych przedsięwzięć gospodarczych. Nie przewiduje się ich przygotowania.

Syntezę przestrzennych zamierzeń gminy w kwestii rozwoju przemysłu zawiera **ogólny kierunek**:

❖ **Ograniczenie skali i uciążliwości działalności gospodarczej w trosce o zachowanie walorów krajobrazu i jakości środowiska życia mieszkańców gminy.**

Leśno – rolniczy i turystyczny charakter gospodarki gminy sugerowałby ukierunkowanie nowych przedsięwzięć na przetwórstwo miejscowych zasobów – drewna, produktów rolnych i runa leśnego. Produkowane w oparciu o lokalnie wytworzone surowce mogłyby być sprzedawane wczasowiczom i turystom. Niewielkie możliwości przyjmowania oczyszczonych ścieków przez odbiorniki o niewielkim przepływie - sugerują jednak ograniczenie skali takiego działania do przedsiębiorczości przydomowej. Przetwórstwo spożywcze wymaga znacznej ilości wody do produkcji, wytwarza też dużo ścieków.

Lokalizację przedsięwzięć na mniejszą skalę zaleca się przede wszystkim w strefie „C” rolno – osadniczej, w rejonie miejscowości Ugoszcz, Rabacino, Pólczo. Reżimy środowiskowe są tam łagodniejsze, istnieje też możliwość sprawnego zaopatrzenia i wywozu produkcji drogą krajową i wojewódzką. Przy lokalizowaniu przedsięwzięć gospodarczych w gminie Studzienice należy zachowywać następujące **zasady**:

- ✓ Wyklucza się zmianę przeznaczenia gruntów leśnych i objętych ochroną zasobów przestrzeni rolniczej na cele działalności gospodarczej;
- ✓ Przedsięwzięcia powodujące ponadnormatywny hałas winny być lokalizowane w odpowiedniej odległości od istniejących i planowanych terenów mieszkaniowych oraz poza obszarami, gdzie występują chronione gatunki roślin i zwierząt;
- ✓ Nowo wznoszona zabudowę gospodarczą należy wkomponowywać w krajobraz wykorzystując naturalne ukształtowanie terenu i jego pokrycie do ograniczenia ekspozycji;
- ✓ Lokalizacja nowych przedsięwzięć gospodarczych może mieć miejsce wyłącznie na podstawie obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, z pełną procedurą oceny oddziaływania na środowisko prowadzoną z udziałem społeczeństwa; Procedura lokalizacji zabudowy gospodarczej winna zasadniczo poprzedzać nabycie prawa do gruntu.
- ✓ Dopuszcza się lokalizację zabudowy gospodarczej w formie parku przemysłu i rzemiosła, jednak o łącznej powierzchni nie przekraczającej 2,0 ha;
- ✓ Nowo wznoszona zabudowa gospodarcza winna mieć formę i wykończenie nawiązujące do tradycji lokalnego budownictwa przemysłowego i rolniczego, lub też całkowicie neutralną, maskowaną kolorystyką ścian i połaci dachowych. Zaleca się stosowanie zadrzewień maskujących.

Zgodnie z Celem szczegółowym 5.1. „Przyciąganie inwestycji i inwestorów”, „Społecznej Strategii Rozwoju...”, do którego przypisano kierunek 5.1.3. Udostępnianie i uzbrajanie terenów dla działalności gospodarczej, Wójt Gminy Studzienice sporządzi miejscowe plany

zagospodarowania przestrzennego dla terenów, położonych w strefie „C”, gdzie będzie możliwa lokalizacja przedsięwzięć gospodarczych, z zachowaniem powyższych zasad.

4. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji

W gminie Studzienice występują tereny wymagające przekształcenia i rehabilitacji oraz rekultywacji. W tej grupie wskazuje się:

- tereny położone nad brzegiem jeziora Kłęczno w miejscowości Kłęczno,
- teren położony nad brzegiem jeziora Somińskiego w m. Sominki,
- teren położony w m. Sominki na pograniczu z m. Skoszewo w gminie Brusy
- tereny leśne po zlikwidowanych ośrodkach wypoczynkowych nad jeziorem Studzieniczno.

Tereny położone nad jeziorami w miejscowościach Kłęczno i Sominki zostały przez właścicieli wydzierżawione (użyczone) osobom spoza gminy, które ustawiły tam przyczepy campingowe i wykonały wygradzenia oraz prymitywne przyłącza energii elektrycznej i wody. Obecny wygląd tych bardzo atrakcyjnie położonych terenów przypomina raczej osiedla slumsów, powodując zagrożenie pożarowe i epidemiologiczne, a także powoduje dysonans w krajobrazie. Ponadto utrudniony jest dostęp do jeziora, ponieważ wygradzenia doprowadzono do linii wody, powodując w ten sposób naruszenie art. 27 ust. 1 Ustawy z dnia 18 lipca 2001 Prawo Wodne (Dz. U. 05.239.2019).

Tereny te winny być uwolnione od dotychczasowego sposobu użytkowania i winna im być przywrócona funkcja terenów otwartych – użytków zielonych, bądź przekształcone w kierunku przestrzeni publicznej. Z uwagi na nieskuteczność dotychczasowych działań administracyjnych, warunkiem pełnej rehabilitacji tych terenów jest być może ewentualny wykup ich przez gminę od dotychczasowych właścicieli. Niezależnie od tego niezbędne jest konsekwentne stosowanie dostępnych środków prawnych w odniesieniu do faktycznych użytkowników (mandaty, grzywny), a w stosunku do właścicieli rozważyć możliwość uruchomienia instrumentów podatkowych.

Skutecznym narzędziem porządkowania terenów winno być sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, gdzie zostaną zapisane stosowne zakazy i ograniczenia. Dla terenów stanowiących przedmiot chaotycznego zagospodarowania, należy ustalić przeznaczenie rolne – użytków zielonych, zresztą zgodnie z ewidencją gruntów. Należy zakazać ustawiania na terenie obiektów niezwiązanych trwale z gruntem, a w ramach ustaleń dotyczących tymczasowego zagospodarowania ustalić okres umożliwiający uprzątnięcie obecnych obiektów (np. 2 lata).

Alternatywą jest ustalenie w planie miejscowym dla całości lub części terenów funkcji usług turystycznych, publicznych lub komercyjnych. W przypadku usług publicznych należy liczyć się z koniecznością wykupu terenów na majątek gminy. W przypadku usług komercyjnych – należy ustalić zasady zagospodarowania i zabudowy terenów, przyjmując okres do ich wdrożenia.

W miejscowości Sominki przy granicy z gminą Brusy znajduje się koncentracja obiektów stanowiących zapewne samowole budowlane. Powstały one na bezplanowych wydzieleniach i dzierżawach. Gromadzone są tam odpady wielkogabarytowe i być może także niebezpieczne. Prymitywne obiekty i zabałaganione posesje przedstawiają żalospny obraz chaosu i dewastacji przestrzeni.

Należy dążyć do rehabilitacji opisanego terenu wykorzystując przepisy Ustawy z dnia 13 września 1996 o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t. jedn. Dz. U. 2005.236.2008), a także sporządzając dla nich plan miejscowy.

Walory krajobrazowe i rekreacyjne gminy przyczyniły się do uruchomienia wielu zakładowych ośrodków wypoczynkowych, w części na terenach leśnych. Niektóre z tych ośrodków, położone w lesie nad jez. Studzieniczno, zostały zlikwidowane a grunty i obiekty (domki letniskowe o niskim

standardzie) rozparcelowano i rozprzedano osobom fizycznym spoza terenu gminy. W części przypadków domki sprzedano bez prawa do gruntu lub po tzw. obrysie, w pozostałych, przez prywatnych właścicieli lasów wydzielone zostały niewielkie działki pozbawione dostępu do dróg publicznych i mediów. Takie działki wydzielono również bez zabudowy – obecni właściciele trzymają tam przyczepy campingowe i domki „holenderki”. Ich użytkownicy powodują dewastację przyległych terenów leśnych i stwarzają zagrożenie pożarowe. Prymitywne urządzenia sanitarne sąsiadują z indywidualnie wykonanymi ujęciami wody, co powoduje zagrożenie epidemiologiczne.

Na większości z tych terenów winno być przywrócone użytkowanie leśne, te zaś gdzie zainwestowanie jest znaczne i może być użytkowane bez naruszenia przepisów, należy przekształcić w kierunku funkcji rekreacyjnej poprzez sporządzenie planów zagospodarowania przestrzennego.

Został złożony wniosek do sporządzanego Studium o umożliwienie parcelacji i rozprzedaży gruntów kolejnego ośrodka w lesie, tym razem nad jeziorem Dywan (OW Uroczyisko). Zgodnie z zasadą przyjętą w Studium, leśne przeznaczenie gruntów podlega ochronie, a jedyną drogą mogącą stan ten zmienić jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Rekultywacji wymaga teren nieczynnego składowiska odpadów w Osławie Dąbrowie. Przed przystąpieniem do rekultywacji należy uzyskać zgodę Starosty Bytowskiego na zamknięcie składowiska, oraz opracować projekt rekultywacji. Na terenie nieczynnego składowiska należy wykonać zarówno rekultywację techniczną jak i biologiczną. Ponieważ składowisko zlokalizowane jest w otoczeniu terenów leśnych po zakończeniu rekultywacji, proponuje się zalesienie terenu.

Tereny przeznaczone do przekształcenia i rehabilitacji oraz rekultywacji wskazano na planszy Studium załącznik nr 3.2.

5. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych

Na podstawie przepisów ustawy z dnia 4.02.1994 Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. 2005, Nr 228, poz. 1947, z późn. zm., art. 53) istnieje obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w przypadku zamiaru podjęcia eksploatacji kopalin:

- 5.1. Mppz dla terenu górniczego złoża kruszywa naturalnego „Przewóz”;
- 5.2. Mppz dla oddziału leśnego 183 b,c Nadleśnictwa Bytów po udokumentowaniu granic i zasobów potencjalnego złoża piasków kwarcowych – w granicach potencjalnego terenu górniczego.

6. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest najskuteczniejszym narzędziem, zapewniającym zgodność zamierzonego zagospodarowania z uwarunkowaniami środowiskowymi, potrzebą ochrony przyrody oraz wieloletnią polityką gminy sformułowaną w Studium uwarunkowań i kierunków zp. gminy. Złożona procedura i postępowanie zapewniające udział społeczeństwa i możliwość zajęcia stanowiska, do minimum ograniczają ryzyko popełnienia błędu. Gwarancji takiej nie dają decyzje administracyjne wydawane w przypadku braku planu miejscowego.

Miejscowy plan zp pozwala sterować procesami rozwoju przestrzennego na terenach, gdzie będą one dopiero następować. W jakiejś części pozwala też ograniczać występujące zjawiska niepożądane, a nawet przywracać stan sprzed niekorzystnych zmian.

Konkretne przyczyny, dla jakich gmina decyduje się przystępować do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego mogą być różne:

- ✓ potrzeba uzasadnienia pozyskania lub przygotowania posiadanego terenu pod inwestycje celu publicznego, realizujące zadania własne gminy lub też pożądane przedsięwzięcie komercyjne;
- ✓ potrzeba ustalenia przeznaczenia dla gruntów gminnych, najczęściej w celu ich korzystnego zbycia;
- ✓ Wyjście naprzeciw wnioskowi mieszkańców, właścicieli nieruchomości lub przedsiębiorców o zmianę przeznaczenia gruntów, dla zmiany warunków wykorzystania (poprawy dochodowości) posiadanej nieruchomości.
- ✓ Wola powstrzymania degradacji i zachowania walorów środowiska przyrodniczego lub ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego w obszarze zagrożonym, poprzez wprowadzenie tam ograniczeń w zagospodarowaniu i użytkowaniu;
- ✓ Potrzeba wprowadzenia ładu przestrzennego w obszarze, w którym zachodzą lub są przewidywane znaczące procesy urbanizacji.
- ✓ Dla zalesienia terenów.

Nie wydaje się celowe obejmowanie planami miejscowymi obszarów, dla których nie zachodzą wymienione wyżej przesłanki (np. areałów gruntów rolnych, kompleksów leśnych, obszarów zwartej zabudowy, gdzie nie są przewidywane intensywne zmiany w sposobie użytkowania). Planowanie „na zapas” często skutkuje potrzebą zmiany takiego planu, gdy pojawiają się zupełnie inne – nieprzewidywane w procesie planistycznym - czynniki zmian. Najczęściej mają one związek ze sferą gospodarczą, gdzie w ostatnim dwudziestoleciu zachodzą procesy o wysokiej dynamice.

Zamiar sporządzenia planu nie jest jednoznaczny z jego sporządzeniem. Może być tak, że analizy prowadzone w trakcie procesu planistycznego (np. ocena oddziaływania na środowisko, prognoza skutków finansowych dla budżetu gminy) wskazują na niecelowość lub potrzebę okresowego zawieszenia prac lub przynajmniej zmianę granic opracowania. Także inwestorzy komercyjni zmieniają swe zamiary, w zależności od posiadanych środków finansowych. W tej sytuacji nie byłoby właściwe ściśle i szczegółowo delimitowanie granic zamierzonych planów już teraz. Studium uwarunkowań i kierunków zp ma na celu wskazanie stabilnych celów i kierunków rozwoju przestrzennego gminy na kilkanaście (kilkadziesiąt?) lat. Precyzyjne określanie granic przyszłych opracowań, w skali nieadekwatnej do tej, w jakiej będą prowadzone prace planistyczne, mogłoby przynieść więcej szkody, niż pożytku.

Część gruntów, których dotyczą wnioski, jakie właściciele nieruchomości złożyli do Studium położona jest w obszarach określonych jako szczególnie wrażliwe (wskazane na rysunku Studium, Załącznik nr 3.1). Nie oznacza to automatycznej dyskwalifikacji tych wniosków. Można ustalić dla nich przeznaczenie rekreacyjne, lub na cele zabudowy, lecz ze świadomością, że na tych terenach obowiązują surowe reżimy ochronne, które ustalają **zasady** niniejszego studium. W procesie sporządzania mpzp dokonują się negocjacje: jeśli inwestor gotów jest podporządkować się tym reżimom, zmiana przeznaczenia gruntów rolnych jest możliwa – jeśli zaś wyłącznym celem inwestora jest maksymalizacja zysków - prawo nie ogranicza, by dążył do tego w ramach dotychczasowego, rolniczego ich przeznaczenia.

Osoby fizyczne oraz Nadleśnictwo Bytów złożyły do studium wnioski o zalesienie gruntów rolnych. Zgodnie z przepisem art. 14 ust. 3 Ustawy z dnia 28 września 1991 o lasach (t. j. Dz. U. 2005. 45.435 dopuszcza zalesianie gruntów nie tylko w trybie planu miejscowego, lecz także decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Studium wskazuje możliwość sporządzenia planów miejscowych dla gruntów wnioskowanych do zalesienia.

Stąd w niniejszym Studium, obszary, gdzie gmina zamierza przystąpić do sporządzenia mpzp wskazuje się jedynie orientacyjnie. Na ogół są to dość dokładne przybliżenia lokalizacji, powierzchni i planowanej funkcji, **nie można ich jednak traktować jako precyzyjnego odniesienia w procesie sprawdzania zgodności projektu planu miejscowego ze Studium**. Jako podstawowe kryterium zgodności wskazuje się natomiast ustalone w Studium **cele, kierunki i zasady** zagospodarowania przestrzennego, jakie winny być przestrzegane tak w procesie ostatecznej delimitacji planów, jak też formułowania ich ustaleń.

Wymienione poniżej obszary oznaczono na planszy Studium (Załącznik 3.2)

6.1. Obszary, dla których gmina Studzienice zamierza sporządzić plany miejscowe, w celu ustalenia przeznaczenie gruntów gminnych

Lp	Opis lokalizacji, numery działek	Powierzchnia	Oznaczenie na planszy
1.	Ugoszcz, dz. nr 22	0,5 ha	G1
2.	Rabacino, dz. nr 33, 121, 166/3	2,7 ha	G2
3.	Studzienice, dz. nr 288	3,8 ha	G3
4.	Ośława Dąbrowa dz. nr 227	0,8 ha	G5
5.	Ośława Dąbrowa, dz. nr 240	1,3 ha	G4

6.2. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić plany miejscowe w związku z wnioskami złożonymi przez mieszkańców, właścicieli nieruchomości i przedsiębiorców

Lp	Opis lokalizacji, numery działek	Powierzchnia	Oznaczenie na planszy
1.	Sominy, dz. nr 180, 181/4, 181/7, 183;	28 ha	W1
2.	Sominy, dz. nr 3	3,7 ha	W2
3.	Czarna Dąbrowa, dz. nr 82, 98/5, 99/8, 99/11, 99/12, 100/4, 115/4, 115/11, 116/1, 116/4, 11/8	20 ha	W3
4.	Przewóz, dz. nr 58, 59	8 ha	W4
5.	Przewóz, dz. 28/3	2,3 ha	W5
6.	Przewóz, zgodnie z przystąpieniem Uchwała XIV/138/2008 z dnia 21 maja 2008	2,6 ha	W6
7.	Łąkie, część dz. nr 35	2,6 ha	W7
8.	Łąkie, dz. nr 73, 76, 77, 78	16 ha	W8
9.	Cechiny (obr. Łąkie) dz. 4/1, 4/2, 42	5 ha	W9
10.	Cechiny (obr. Łąkie) dz. 32	6,7 ha	W10

11.	Klęczno dz. nr 94, 97	11 ha	W11
12.	Klęczno, zachodnia część wsi w tym działki 38, 52/2, 54, 59, 62, 77	18 ha	W12
13.	Prądzonka, m. in. dz. 60/4	1,7 ha	W13
14.	Pólczo, m. in. dz. nr 201/1, 201/2, 204/2, 247	21,5 ha	W14
15.	Pólczo, dz. 138/5	6,5 ha	W15
16.	Pólczo, m. in. dz. 144	3,5 ha	W16
17.	Ośława Dąbrowa, dz. 12/3, 12/4, 12/6, 12/7, 12/8, 12/9, 12/11, 12/13, 12/14	4,7 ha	W17
18.	Studzienice, dz. 137/2	1,3 ha	W18
19.	Studzienice dz nr 165/1, 165/2	2,7 ha	W19
20.	Studzienice, dz. 3, 15, 26, 40, 44/1	18 ha	W20
21.	Studzienice, dz. 8, 9	2,4 ha	W21
22.	Studzienice, dz. 65/1, 65/2, 65/3, 65/4	3,6 ha	W22
23.	Studzienice, dz. 224/7	4,2 ha	W23
24.	Studzienice dz. 277	5,5 ha	W24
25.	Studzienice dz. Nr 240/7, 246	5,0 ha	W25
26.	Ugoszcz, dz. nr 12	5 ha	W26
27.	Ugoszcz, dz. nr 140	2 ha	W27
28.	Ugoszcz – Grand, dz. nr 75	5 ha	W28
29.	Ośława Dąbrowa 205/9, 205/11,	1,5	W29

6.3. Obszary, gdzie gmina zamierza sporządzić plany miejscowe dla wprowadzenia ład przestrzennego w obszarze, w którym zachodzą lub są przewidywane procesy urbanizacji mogące zagrozić zachwianiem równowagi środowiska przyrodniczego i utratą walorów środowiska kulturowego

Lp	Opis lokalizacji, numery działek	Powierzchnia	Oznaczenie na planszy
1.	Ugoszcz dz. nr nr 335, 386/10, 391, 393/1, 393/2, 396, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 408, 419,	21 ha	U1
2.	Sominy, obszar na północ od drogi gminnej ograniczony zachodnim brzegiem jez. Dywan, drogami gminnymi i polnymi, m in. działki nr 3, 19, 31/2, 32/13, 41/1, 42, 43/1, 56, 60/2, 177, 287/2L, wnioskowane przez właścicieli do zmiany przeznaczenia.	200 ha	U2
3.	Prądzonka, dz. nr 114, 119/28, 119/29 i inne..	14 ha	U3

6.4. Obszary, gdzie gmina zamierza sporządzić plany miejscowe w związku z potrzebą powstrzymania degradacji i zachowania walorów środowiska przyrodniczego

Lp	Opis lokalizacji, numery działek	Powierzchnia	Oznaczenie na
----	----------------------------------	--------------	---------------

			planszy
1	Sominki, zgodnie z Uchwałą XIV/137/2008 z dnia 21 maja 2008	22,5 ha	D1
3.	Kłęczno, obszar na brzegu jez. Kłęczno	5 ha	D2

6.5. Obszary, dla których złożono wnioski o ich zalesienie

Lp	Opis lokalizacji, numery działek	Powierzchnia	Oznaczenie na planszy
1.	Ugoszcz, dz. nr 577, 579, 580, 584, 585, 586, 587	14 ha	L1
2.	Ugoszcz dz. nr 589/2	3,3 ha	L2
3.	Ugoszcz, dz. 105/1	0,3 ha	L3
4.	Czarna Dąbrowa, dz. 136, 101/2, 159, 201/L, 202/4L	16 ha	L4
5.	Rabacino, dz. 90/1	1,5 ha	L5
6.	Sominy, dz. 269L, 270/4L, 270/5L, 270/7L, 275L	6,7 ha	L6
7.	Studzienice, dz. 172/L	2,5 ha	L7

Termin przystąpienia do sporządzenia mpzp będzie zależał od możliwości budżetu samorządu.

7. Streszczenie

Zmianę studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Studzienice sporządzono w pełnym zakresie, przewidzianym w art. 9-10 Ustawy z dnia 27 marca 2003 o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. jedn. Dz. U. 2008.220.1413). W Studium uwzględniono ustalenia „Partnerskiej strategii rozwoju gminy Studzienice 2009-2020”, przyjętej przez Radę Gminy Studzienice dnia 27 sierpnia 2009.

W stosunku do dotychczas obowiązującego Studium Uwarunkowań i Kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Studzienice, przyjętego uchwałą Rady Gminy w Studzienicach nr IX/40/95 z dnia 29 listopada 1995, niniejszy projekt stanowi całkowicie nowe opracowanie, dostosowane do stanu prawnego obowiązującego w dniu przekazania do uzgodnień, w tym do Planu Zagospodarowania Przestrzennego województwa Pomorskiego, przyjętego Uchwałą nr 1004/XXXIX/09 z dnia 26 października 2009 Sejmiku Województwa Pomorskiego.

Konstrukcja Studium opiera się na dwuszczeblowym modelu: uwarunkowania – kierunki. W części pierwszej – Uwarunkowania - zawarto obszernie analizy przestrzeni gminy, w tym - środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego, infrastruktury technicznej, układu komunikacyjnego, demografii, warunków życia mieszkańców i działalności gospodarczej w gminie.

Uwarunkowaniom towarzyszą opracowania eksperckie: Dziedzictwo Kulturowe Gminy Studzienice oraz Kierunki Ochrony Zasobu Archeologicznego w gminie Studzienice. Do Studium sporządzono opracowanie ekofizjograficzne, szczegółowo opisujące środowisko przyrodnicze gminy.

Niniejsza – druga część Studium zawiera cele, kierunki ogólne i szczegółowe oraz zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego gminy. Określają one oczekiwany, pożądany stan poszczególnych elementów struktury przestrzennej gminy oraz wskazują ścieżki i warunki ich osiągnięcia.

Oto ustalone w Studium Cele i ogólne kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Studzienice, zgromadzone w **pierwszym rozdziale**:

Cel 1.: Zachowanie i wzbogacanie różnorodności przyrodniczej;

Kierunek 1: Zwiększanie efektywności ochrony przyrody dla zachowania w dobrym stanie walorów objętych różnymi formami ochrony;

Kierunek 2: Urozmaicanie form ochrony przyrody

Kierunek 3: Kształtowanie sieci powiązań przyrodniczych, utrzymanie naturalnego charakteru struktur przyrodniczych

Cel 2.: Ochrona tożsamości kulturowej i historycznych właściwości regionu

Kierunek 1: Ochrona charakterystycznych cech przestrzennych środowiska kulturowego;

Kierunek 2: Ochrona zasobu archeologicznego dziedzictwa kulturowego;

Kierunek 3: Ochrona kulturowego krajobrazu wiejskiego;

Cel 3.: Kształtowanie harmonijnego krajobrazu osadniczego

Kierunek 1: Harmonizowanie powstającej zabudowy z otaczającym krajobrazem;

Kierunek 2: Dostosowanie powstającej zabudowy do otoczenia zurbanizowanego;

Kierunek 3: Ochrona krajobrazu otwartego, stanowiącego o atrakcyjności osadniczej gminy;

Kierunek 4: Ograniczenie lokalizacji zabudowy w obszarach zagrożonych niekorzystnym oddziaływaniem instalacji gospodarczych lub sił przyrody (w tym narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych);

Cel 4.: Rozwój systemów infrastruktury technicznej dla poprawy atrakcyjności osiedleńczej, bezpieczeństwa zdrowotnego i stanu środowiska.

Kierunek 1: Rozwój terytorialny i jakościowy systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków;

Kierunek 2: Zwiększenie niezawodności funkcjonowania i zasięgu zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę oraz rozszerzenie jego zasięgu;

Kierunek 3: Zmniejszenie obciążenia środowiska naturalnego związanego z wykorzystaniem paliw i energii; Poprawa stanu powietrza atmosferycznego;

Kierunek 4: Stworzenie skutecznego i dogodnego dla mieszkańców systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych;

Cel 5.: Poprawa i utrzymanie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód powierzchniowych oraz dobrego stanu chemicznego i ilościowego stanu wód podziemnych, zgodnie z celami Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Cel 6.: Poprawa standardu, bezpieczeństwa i efektywności infrastruktury komunikacyjnej

Kierunek 1: Poprawa parametrów i stanu technicznego oraz pełne wykorzystanie infrastruktury transportowej;

Kierunek 2: Zapewnienie mieszkańcom gminy dobrego dostępu do nowoczesnych usług teleinformatycznych

Cel 7.: Zrównoważony rozwój gospodarczy gminy drogą do wysokiej jakości życia mieszkańców i atrakcyjności osiedleńczej

Kierunek 1: Racjonalne kształtowanie przestrzeni rolniczej oraz funkcji związanych z rolnictwem w sposób sprzyjający prowadzeniu efektywnej gospodarki rolnej, w zgodzie z predyspozycjami środowiska;

Kierunek 2: Optymalizacja struktury i wzrost bioróżnorodności lasów, dla wzmocnienia ich korzystnego wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą;

Kierunek 3: Zrównoważona, bezpieczna dla środowiska i nieuciążliwa dla mieszkańców eksploatacja kopalin;

Kierunek 4: Rozwój atrakcyjnej przestrzeni publicznej służącej przyjaznym dla środowiska formom rekreacji i turystyki;

Kierunek 5: Ograniczenie skali i uciążliwości lokalizowanej działalności gospodarczej; zachowanie walorów krajobrazu i jakości środowiska życia mieszkańców.

W kolejnych rozdziałach omówiono szczegółowo wszystkie cele i kierunki ogólne (stanowią tytuły podrozdziałów), uzupełniając o kierunki szczegółowe i zasady postępowania. Poszczególne rozdziały skonstruowano na identycznej zasadzie – krótkie wprowadzenie, zawierające syntetyczne wnioski i przemyslenia sformułowane na podstawie Uwarunkowań w dalszej kolejności ustalenia.

Obszerny **Rozdział drugi** Studium poświęcony jest kształtowaniu poszczególnych elementów struktury przestrzennej gminy. Wyodrębniono: środowisko przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe, przestrzeń zurbanizowaną i urbanizującą się, rozwój infrastruktury komunalnej, energetycznej oraz komunikacji i telekomunikacji.

Dwa pierwsze podrozdziały zawierają zagadnienia ochrony zasobów i walorów. W pierwszym z nich przywołano najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego gminy, w tym ponad 60% lesistość, wysoką jeziorność oraz pokrywające ponad 60% obszaru gminy obszary w sieci NATURA 2000. Podrozdział drugi, przypominając, że zasoby dziedzictwa kulturowego są w gminie Studzienice raczej skromne, wskazuje na bezwzględną potrzebę zachowania wiejskiego krajobrazu kulturowego, jako najwyższej wartości. Polityka gminy w zakresie ochrony przyrody i dziedzictwa kulturowego, została sformułowana zarówno generalnie, jak też w odniesieniu do specyficznych obszarów. W aneksach na końcu opracowania pomieszczono wykazy: obszarów i obiektów postulowanych do objęcia ochroną prawną zasobów przyrody w różnych formach (rezerwatów, pomników przyrody i użytków ekologicznych, aneksy 1-3) oraz obiekty dziedzictwa kulturowego wpisane do rejestru i ewidencji zabytków WKZ.

Trzeci podrozdział stawia sobie za zadanie sformułowanie celu, kierunków i zasad, jakie mają towarzyszyć rozwojowi osadnictwa w gminie Studzienice. Nawiązując do dwu poprzednich, formułuje cele, kierunki i zasady, jakie władze gminne winny stosować przy wydawaniu decyzji inwestycyjnych i budowlanych, by w maksymalnym stopniu zapewnić harmonijny rozwój zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej na terenie gminy. Ponadto w tej części sformułowano zestaw wskaźników i parametrów, jakim winna odpowiadać nowa i modernizowana zabudowa – wskazuje się wśród nich ograniczenie wielkości i obowiązkowe stosowanie w projektach proporcji budynków, wynikających z tradycji historycznej, dachów pochyłych, lokalnych materiałów wykończeniowych w elewacjach. Podrozdział zawiera także wytyczne odnośnie lokowania nowej zabudowy w poszczególnych wsiach, a także przedstawia potrzebę urządzania atrakcyjnej przestrzeni publicznej i zasady jej kształtowania.

Ostatnią część podrozdziału 3 poświęcono terenom, gdzie zabudowa nie powinna powstawać lub też w bardzo ograniczonym zakresie. Są to obszary zagrożeń naturalnych – powodziowego (niewielkie) możliwości powstawania osuwisk (grunty położone na nachyleniach powyżej 12%, przede wszystkim strefy krawędziowe jezior, dość liczne w urozmaiconym krajobrazie gminy), wreszcie rejony występowania gruntów o niskiej przydatności dla budownictwa - łąk i torfowisk. Na terenie gminy występują także ograniczenia wynikające z gospodarki – strefy ochronne od linii elektroenergetycznych i gazociągów oraz strefa zagrożona wybuchem gazu płynnego, gromadzonego w magazynach dystrybutora.

Czwarty podrozdział poświęcony jest rozwojowi infrastruktury komunalnej – przede wszystkim wodociągów i kanalizacji sanitarnej. Dostęp do kanalizacji zakończonej oczyszczalnią ścieków posiada wprawdzie ponad połowa mieszkańców, jednak potrzeby ochrony środowiska nakazują, by system kanalizacji objął kolejne wsi. Studium zakłada, że będzie to nie tylko aglomeracja wodno-ściekowa Studzienice, lecz także miejscowości, które znalazły się poza jej granicami, w tym szczególnie Sominy, gdzie jest dziś największa presja na inwestycje mieszkaniowe. Rejon ten położony jest w zlewni chronionej rzeki Brdy, zasilającej w wodę konsumpcyjną aglomerację bydgoską. Występują tam ogromne trudności w odprowadzeniu ścieków oczyszczonych - lokalna sieć rzeczna jest bardzo słabo rozwinięta a odległość od jezior, do których ścieki nie powinny trafiać – niewielka. Niezależny od aglomeracji system unieszkodliwiania ścieków wraz z oczyszczalnią należy zbudować także w rejonie Skwierawy.

Mieszkańcy gminy Studzienice czerpią generalnie dobre jakościowo wody podziemne do celów pitnych i przemysłowych, a wody powierzchniowe wykorzystują do celów gospodarczych w rolnictwie i leśnictwie oraz do celów kąpieliskowych. Wody powierzchniowe na terenie gminy są wrażliwe na zanieczyszczenie, niektóre zbiorniki wodne, w tym jez. Somińskie wykazują symptomy degradacji.

Niezbędna jest poprawa niezawodności funkcjonującego zintegrowanego systemu zaopatrzenia w wodę. Należy dążyć do zabezpieczenia dostępu do zbiorowego systemu zaopatrzenia w wodę kolejnym miejscowościom, a także pozostającym poza jego zasięgiem ośrodkom wczasowym. Ważne jest przystosowanie systemu do funkcjonowania w warunkach specjalnych, w tym szczególnie zabezpieczenie dostatecznej ilości wody dla celów ppoż.

Gmina Studzienice nie ma dostępu do gazu przewodowego, stąd też, w wyniku spalania węgla w kotłowniach i paleniskach domowych może pogarszać się stan powietrza atmosferycznego – jak do tej pory wielkiego atutu gminy. Zaleca się działania na rzecz przyłączenia gminy do przebiegającego przez jej teren gazociągu wysokiego ciśnienia, a także szerokie wykorzystanie nowoczesnych i jednocześnie odnawialnych źródeł energii – solarów i indywidualnych elektrowni wiatrowych.

Pięty podrozdział poświęcono infrastrukturze transportu oraz komunikacji elektronicznej. Miejscowości gminy Studzienice są zasadniczo dobrze obsłużone systemem dróg lokalnych, dostęp do stolicy powiatu i województwa zapewniają drogi powiatowe i droga wojewódzka DK20. Ta ostatnia musi być jednakże dostosowana do parametrów drogi głównej, drogi powiatowe zaś zmodernizowane. Ważnym zagadnieniem jest też utrzymanie dróg gminnych, zapewniających obsługę zabudowy rozproszonej i osiedli letniskowych, a także ich czytelne oznakowanie.

Bardzo ważnym, tak z punktu widzenia rozwoju, jak też jakości życia mieszkańców jest reaktywowanie linii kolejowej Bytów – Lipusz. Poprawi to warunki funkcjonowania miejscowego przemysłu, a także – w ramach kolei metropolitalnej - dostęp do stolicy regionu. W ramach działań regionalnych planuje się też zapewnienie dostępu mieszkańców gminy do Internetu szerokopasmowego.

Gmina Studzienice położona jest na szlaku międzyregionalnych i regionalnych tras rowerowych. Rower to nie tylko narzędzie rekreacji, lecz także tradycyjny środek komunikacji miejscowych. Studium przywiązuje wielką wagę do rozwoju warunków dla ruchu rowerowego.

Rozdział trzeci omawia możliwości zrównoważonego rozwoju funkcji gospodarczych w gminie. Prowadzona działalność nie powinna zagrażać jakości życia mieszkańców, ani środowiska, w tym klimatu akustycznego, stanu powietrza atmosferycznego, jakości wód, walorów krajobrazu itp.

Wysoka lesistość sprzyja rozwojowi gospodarki leśnej, jednak jak dotąd na terenie gminy nie powstały znaczące zakłady przetwarzające pozyskane drewno. Studium nie postuluje dalszego zwiększania lesistości, jednak wskazuje na celowość zalesiania gruntów marginalnych oraz takich, gdzie spadki terenu przekraczają 12%.

Tradycyjnie ważną gałęzią gospodarki gminy jest rolnictwo, które jednak nie dysponuje bardzo dobrymi warunkami do rozwoju. Rolnictwo podlegać będzie dalszym przemianom rynkowym, zmierzającym do racjonalnego kształtowania przestrzeni rolniczej oraz wzrostu wielofunkcyjności, w tym przede wszystkim rozwoju rolnictwa ekologicznego i agroturystyki.

Na terenie gminy udokumentowano dwa złoża kruszywa. W oparciu o jedno z nich prowadzona jest eksploatacja w obszarze górniczym oraz produkcja materiałów budowlanych. Przedsiębiorstwo zamierza podjąć kroki dla udokumentowania kolejnych zasobów. Kruszywa zalegają w obszarach atrakcyjnych krajobrazowo, stąd zaleca się dużą ostrożność w rozszerzaniu eksploatacji, która może przyczynić się do pogorszenia warunków życia mieszkańców (hałas od transportu urobku, degradacja krajobrazu).

Predyspozycje naturalne gminy Studzienice sprzyjają rozwojowi rekreacji i turystyki. By jednak istniejące szanse zostały wykorzystane – niezbędna jest atrakcyjna infrastruktura turystyczna, której brak. Dotyczy to tak kąpielisk i urządzeń do korzystania ze sprzętu pływającego, jak też bezpiecznych dróg rowerowych, parkingów, usług gastronomicznych i informacji dostępnej w miejscach, gdzie ruch turystyczny jest największy. Jak dotąd, w gminie Studzienice największą popularnością cieszą się pobyty wypoczynkowe we własnych i wynajmowanych obiektach. Aby utrwalać i rozwijać ten trend, należy podnosić atrakcyjność przestrzeni publicznej – placów, skwerów, parków otoczenia instytucji publicznych. Kształtowanie przestrzeni publicznej winno odbywać się przy współudziale mieszkańców.

Tematem piątego, ostatniego podrozdziału w część gospodarczej jest wskazanie, jaka winna być skala przedsięwzięć gospodarczych lokowanych w gminie, by nie spowodowały utraty jej charakteru i degradacji krajobrazu wiejskiego. W tej części zawarto również wskaźniki dotyczące planowania zabudowy gospodarczej. Winna ona powstawać przede wszystkim (wyłącznie?) w strefie „C” tzw. rolno – osadniczej, a powstająca zabudowa gospodarcza komponować się w otaczającym krajobrazie.

Rozdział czwarty traktuje o obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji. W gminie Studzienice występują takie obszary. Należy do nich teren zamkniętego wysypiska odpadów w Osławie Dąbrowie (wymaga rekultywacji) a także atrakcyjne tereny rekreacyjne, których wartość obniża prymitywne, tymczasowe zagospodarowanie. W Studium nie tylko wskazano te obszary, lecz także zaproponowano narzędzia możliwe do zastosowania przez władze publiczne.

Rozdziały piąty i szósty zawierają listy planów miejscowych, które Gmina musi sporządzić z uwagi na obowiązki wynikające z przepisów szczególnych oraz uwarunkowania lokalne. W pierwszej grupie znalazły się plany terenów górniczych, jednak ich sporządzenie będzie niezbędne tylko w przypadku podjęcia eksploatacji kopalin. W drugiej grupie wskazano obszary, dla których mieszkańcy i właściciele nieruchomości złożyli wnioski o zmianę przeznaczenia gruntów. Dokonano wstępnej selekcji wniosków, tam, gdzie dotyczą one lasów, dużych arealów cennych dla rolnictwa lub też obszarów zakwalifikowanych wcześniej, jako podlegających znaczącym ograniczeniom zabudowy – plany nie będą sporządzane. Do sporządzenia planów zakwalifikowano tereny o dużej powierzchni, gdzie znaczna liczba złożonych wniosków na pojedyncze nieruchomości wskazuje, iż istnieje realne zagrożenie zachwiania równowagi ekologicznej bądź utraty ładu przestrzennego. Do sporządzenia planów miejscowych zakwalifikowano także grunty komunalne oraz wnioski dotyczące zalesień.

Obszary, gdzie gmina zamierza przystąpić do sporządzenia mpzp wskazuje się jedynie orientacyjnie. Na ogół są to dość dokładne przybliżenia lokalizacji, powierzchni i planowanej funkcji, **nie można ich jednak traktować jako precyzyjnego odniesienia w procesie sprawdzania zgodności projektu planu miejscowego ze Studium**. Jako podstawowe kryterium zgodności wskazuje się natomiast ustalone w Studium **cele, kierunki i zasady** zagospodarowania przestrzennego, jakie winny być przestrzegane tak w procesie ostatecznej delimitacji planów, jak też formułowania ich ustaleń.

Aneks nr 1

Wykaz i charakterystyka postulowanych użytków ekologicznych²¹:

1. **Jezioro Prądzonka** - pow. 5,25 ha. Jezioro dystroficzne i niewielkie fragmenty pła torfowego na jego obrzeżu. Stanowisko szeregu rzadkich roślin torfowiskowych.
2. **Jezioro Osienewko** - pow. 2,5 ha. Mały zbiornik dystroficzny otoczony płem torfowym. Dość liczne populacje gatunków roślin chronionych i rzadkich.
3. **Jezioro Wilczówko** – pow. 3,15 ha. Projektowany użytek ekologiczny o walorach podobnych do Jez. Osienewko. Widoczne efekty lokalnego osuszenia torfowiska.
4. **Zatoka Kłaczna** – pow. 5,15 ha. Silnie wypłycona zatoka Jeziora Kłaczno z torfowiskiem przejściowym wiszącym na tafli jeziora, fragmentami szuwarów trzcinowych i zarośli wierzbowych.
5. **Bór – Bagno Kostki** - pow. 15,25 ha. Torfowisko przejściowe podawane przez J. i M. Jasnowskich jako jedno z najcenniejszych na Pojezierzu Bytowskim. Obecnie nieznaczna utrata walorów w efekcie odwodnień i rębni w otoczeniu misy torfowej.
6. **Czarnodąbrowski Moczar** - pow. 3,25 ha. Niewielkie torfowisko przejściowe z dobrze zachowanymi płatami roślinności torfowiskowej i fragmentami boru bagiennego. Liczne populacje szeregu roślin chronionych.
7. **Torfowisko w Rogu** - pow. 8,40 ha. Zespół trzech torfowisk położonych we wspólnej rynnie, ale oddzielonych od siebie mineralnymi groblami. Wschodnie torfowisko otacza niewielkie jezioro dystroficzne. Populacje licznych gatunków roślin chronionych roślin, w tym bardzo obfita populacja bażyny czarnej *Empetrum nigrum*.
8. **Torfowisko Łąkie** – pow. 3,65 ha. Torfowisko przejściowe z licznymi gatunkami roślin chronionych i rzadkich.
9. **Skwierawski Moczar** – pow. 2,55 ha. Niewielkie, dość dobrze zachowane torfowisko przejściowe, otaczające jezioro dystroficzne. Obiekt położony w izolowanym zagłębieniu wypiskowym na równinie sandrowej.
10. **Jezioro Okuniówko** – pow. 1,50 ha. Bardzo małe, okrągłe jezioro dystroficzne z wąskim pasem pła torfowego otaczającego zbiornik wodny. Stanowisko kilku rzadkich gatunków roślin.
11. **Kielski Moczar** - pow. 3,20 ha. Torfowisko przejściowe położone w pobliżu południowego brzegu Jeziora Kielskiego. Dość dobry stan zachowania obiektu. Zbiorowiska torfowiskowe, fragmenty boru bagiennego, kilka gatunków roślin rzadkich i chronionych.
12. **Studzienicki Moczar** – pow. 2,65 ha. Torfowisko wysokie i przejściowe położone w strefie przejścia między sandrem i moreną, nieco zniekształcone osuszeniami i rębiami w otoczeniu obiektu.

Aneks nr 2

Wykaz postulowanych pomników przyrody w gminie Studzienice²²

Nr	Przedmiot ochrony	Obwód [m]	Położenie
1	<i>Quercus robur</i> dąb szypułkowy	4,18	100 m na S od Jez. Helenowo
2	<i>Betula pendula</i> brzoza brodawkowata	2,71	200 m na NW od Jez. Oplawiec

²¹ wg Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Studzienice, Biuro Dokumentacji i Ochrony Przyrody, Gdańsk – Słupsk 2003

²² wg Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Studzienice, Biuro Dokumentacji i Ochrony Przyrody, Gdańsk – Słupsk 2003

Nr	Przedmiot ochrony	Obwód [m]	Położenie
3	<i>Tilia cordata</i> lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i> lipa drobnolistna	3,08 3,02	przy NW brzegu Jez. Oplawiec
4	<i>Prunus avium</i> czereśnia ptasia	3,25	900 m na N od Pólczna
5	głaz	6,80	Pólczna
6	głaz	6,00	Pólczna
7	<i>Acer platanoides</i> klon zwyczajny	2,65	1000 m na NW od Pólczna
8	<i>Acer platanoides</i> klon zwyczajny	2,50	950 m na NW od Pólczna
9	<i>Acer platanoides</i> klon zwyczajny	2,65	900 m na NW od Pólczna
10	<i>Salix alba</i> wierzba biała	4,20	Pólczenko
11	<i>Aesculus hippocastanum</i> kasztanowiec zwyczajny	2,85	Pólczenko
12	<i>Alnus glutinosa</i> olsza czarna	3,37	przy N brzegu Jez. Łąkie
13	<i>Fagus sylvatica</i> buk zwyczajny	3,28	przy E brzegu Jez. Łąkie
14	<i>Fagus sylvatica</i> buk zwyczajny	3,58	przy E brzegu Jez. Łąkie
15	<i>Fagus sylvatica</i> buk zwyczajny <i>Fagus sylvatica</i> buk zwyczajny <i>Fagus sylvatica</i> buk zwyczajny <i>Fagus sylvatica</i> buk zwyczajny	3,39 4,27 3,02 3,80	przy E brzegu J. Łąkie
16	<i>Prunus avium</i> czereśnia ptasia	1,61	100 m na N od Jez. Lubienieckiego
17	<i>Acer platanoides</i> klon zwyczajny	2,72	Łubieniec
18	głaz	6,20	Łubieniec
19	głaz	6,20	Rabacino
20	<i>Carpinus betulus</i> grab zwyczajny	2,60	1,6 km na SW od Ugoszczy
21	<i>Acer platanoides</i> klon zwyczajny	4,40	Czarna Dąbrowa
22	<i>Acer platanoides</i> klon zwyczajny	3,30	Czarna Dąbrowa
23	<i>Betula pendula</i> brzoza brodawkowata	2,10	Czarna Dąbrowa
24	<i>Acer pseudoplatanus</i> klon jawor	3,22	Widno, 250 m na NE od jez. Fiszewo
25	<i>Acer platanoides</i> klon zwyczajny <i>Acer platanoides</i> klon zwyczajny	2,88 2,985	Imieni, 100 m na NE od jez. Fiszewo
26	<i>Betula pendula</i> brzoza brodawkowata <i>Betula pendula</i> brzoza brodawkowata	2,57 2,10	900 m na SW od Kłęczna
27	<i>Acer platanoides</i> klon zwyczajny	2,50	Rynszt
28	<i>Juniperus communis</i> jałowiec pospolity	0,75	Przewóz
29	<i>Acer platanoides</i> klon zwyczajny	2,73	Przewóz
30	<i>Acer platanoides</i> klon zwyczajny	2,67	Sominy
31	<i>Acer platanoides</i> klon zwyczajny	2,97	Sominy

Aneks nr 3

Wykaz i charakterystyka postulowanych rezerwatów przyrody²³:

- 1) **Bory nad Jeziorem Skoszewskim** – pow. 53,80 ha. Obiekt powinien obejmować jedno z najlepiej zachowanych w skali regionu gdańskiego płaty świeżego boru sosnowego *Leucobryo-Pinetum*. Wyróżniają się one drzewostanem osiagającym wiek ok. 120 lat i niemal modelową strukturą florystyczną runa. Drzewostan jest tu różnowiekowy, z licznym, naturalnym odnowieniem sosny, co jest obecnie zjawiskiem rzadko rejestrowanym w lasach gospodarczych.
- 2) **Jeziro Gromadzkie** – pow. 57,70 ha. Postulowany rezerwat obejmuje silnie wypłycone jezioro eutroficzne, dobrze zachowane płaty żyznych olsów porzeczkowych, zarośli wierzbowych, zbiorowisk szuwarowych i wilgotnych łąk. Występuje tu szereg rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt.
- 3) **Ryński Rojst** – pow. 6,25 ha. Dobrze zachowane torfowisko przejściowe położone w pobliżu Jeziora Ryńskiego. Obiekt cechuje się znacznymi powierzchniami otwartego płata torfowego i dużą mozaiką zbiorowisk roślinnych. Stanowisko szeregu rzadkich gatunków roślin i zwierząt, m.in. żurawia.
- 4) **Źródlika Kulawy** – pow. 48,00 ha. Obiekt obejmuje nawapienne torfowisko położone w pobliżu leśniczówki Bukówki z licznymi wysiękami wód i znacznymi powierzchniami bardzo rzadkich zbiorowisk młak nawapiennych. Interesująca i bardzo bogata jest tu flora roślin naczyniowych i zarodnikowych, w tym gatunków mających pojedyncze stanowiska w regionie gdańskim. Bogata i zróżnicowana jest też fauna zwierząt bezkręgowych.
- 5) **Studzienicki Rojst** – pow. 5,00 ha. Dobrze zachowane torfowisko przejściowe i wysokie o znacznym stopniu uwilgotnienia, a także fragmenty boru bagiennego i brzeziny bagiennej. Stanowiska wielu cennych gatunków roślin torfowiskowych.
- 6) **Torfowisko w Studzienicach** – pow. 12,25 ha. Obiekt obejmuje dobrze zachowane torfowisko przejściowe oraz fragmenty bory bagiennego. Mimo pewnych zniekształceń warunków siedliskowych i struktury zbiorowisk zachowały się tu walory kwalifikujące go do ochrony w formie rezerwatu przyrody.
- 7) **Torfowisko w Czarnej Dąbrowie** - pow. 6,45 ha. Bardzo dobrze zachowane torfowisko przejściowe i wysokie o niemal modelowej strukturze i silnie uwilgotnionym złożu torfowym. Stanowisko licznych populacji roślin torfowiskowych rzadkich w regionie i w Polsce.

²³ wg Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Studzienice, Biuro Dokumentacji i Ochrony Przyrody, Gdańsk – Słupsk 2003

Aneks nr 4.

Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy o ochronie zabytków

Wykaz obiektów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r., o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. nr 162 poz. 1568 z późn. zmianami)

Czarna Dąbrowa:

Obiekty wpisane do rejestru Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków:

Dom nr 11, budynek gospodarczy na posesji nr 11, drewniany, XIX wiek, Obydwa nr rejestru A-258/40 z dnia 23.03.1960

Obiekty w ewidencji:

Dom nr 6, drewniany, budynek stodoła – inwentarski na posesji nr 6, drewniany, częściowo murowany, z połowy XIX wieku

Klęczno:

Obiekty w ewidencji Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, Delegatura w Słupsku:

- Dom nr 3, drewniany, XIX wiek
- Dom nr 10, drewniany, przymurowany, XIX i XX wiek
- Dom nr 13, drewniany z 1 połowy XIX wieku, częściowo przemurowany w XX wieku
- Dom nr 15, murowany, XIX wiek

Bardzo interesujący jest zlokalizowany na skraju wsi, przy drodze wylotowej, „pomnik rodziny Szrederów” – obiekt nowożytny, jednak o interesującym wyrazie artystycznym i silnym kontekście kulturowym.

Łąkie

W ewidencji Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, Delegatura w Słupsku znajduje się

- dwór murowany z 2 połowy XIX wieku

Ośława Dąbrowa

Obiekty w ewidencji Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, Delegatura w Słupsku:

Dom nr 5 z końca XIX wieku, drewniany i stodoła na posesji drewniano-szach., pocz. XX w.;
Dom nr 33 z połowy XIX wieku, drewniany, stodoła na posesji drewniano-szach., poł. XIX w.

Przewóz

W ewidencji Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków Delegatura w Słupsku brak jest obiektów we wsi Przewóz. Kilka domów zbudowanych u schyłku XIX wieku lub na początku XX wieku zasługuje na ochronę. Są to budynki w zagrodach: nr 2, 4, 6, 7, 8, 9, wzniesione w cegle, z licowanymi elewacjami. Są to interesujące przykłady architektury mieszkalnej, o charakterze małomiasteczkowym.

Przewóz – Rynszt

Obiekty w ewidencji Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków Delegatura w Słupsku:

Dom nr 28, drewniany, z połowy XIX wieku

Prądzonka

Obiekty w ewidencji Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków Delegatura w Słupsku:

Dom nr 1, drewniany, XIX/XX wiek
Dom nr 3, drewniany, ok. 1930
Dom nr 4, drewniany XIX wiek
Dom nr 6, drewniany, datowany 1948
Dom nr 7 i stodoła na posesji, drewniane, XIX/XX, XIX wiek
Dom nr 9, stodoła i budynek inwentarski na posesji, drewniane, połowa XIX wieku
Dom nr 11, drewniany, połowa XIX wieku
Dom nr 15, drewniany, XIX wiek
Obora nr 15, drewniana, XIX wiek

Pólczo

Obiekty w **rejestrze** Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków Delegatura w Słupsku:

Kościół p.w. Świętych Piotra i Pawła, murowany, w stylu neoromańskim z 1906/107, nr rej. A-1809 z dnia 23.10.2007

Obiekty w ewidencji:

Dom nr 10, drewniany, pocz. XX wieku

Dom nr 32, dawna komora celna, drewniany, koniec XIX wieku

Dom nr 34, dawny dom urzędnika celnego, drewniany, pocz. XX wieku

Cmentarz ewangelicki, założony na początku XX wieku, obecnie nieczynny..

Cmentarz katolicki, założony po 1945r., użytkowany obecnie, o powierzchni 0.82 ha..

Rabacino

Obiekty w ewidencji Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków Delegatura w Słupsku:

Budynek inwentarski nr 7, drewniany, koniec XIX wieku

Stodoła nr 13, drewniana, 1 połowa XIX wieku

Budynek inwentarski nr 13, ściany z kamienia, szczyty drewniane, 2 połowa XIX w.

Chałupa nr 27, drewniana, XVIII wiek

Cmentarz ewangelicki, założony zapewne z początkiem XX wieku, o powierzchni 0,13 ha, obecnie nieczynny

Skwierawy

Obiekty wpisane do **rejestru** Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, Del. w Słupsku:

- Zagroda nr 6, poł. XIX wieku, składająca się z drewnianej chałupy, obory i stodoły w konstrukcji zrębowej **nr rej. A-204**

Sominy

Obiekty w rejestrze Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, Delegatura w Słupsku:

- Kościół katolicki p.w. Matki Boskiej Królowej Polski, drewniany, XVII w nr rejestru A-151 z dnia 19.03.1960
- Dom owczarza nr 19, drewniany XVIII wiek, skansen Muzeum Kaszubskiego w Bytowie, nr rej. A-205
- Budynek gospodarczy nr 19, drewniany, z 1824 roku, skansen Muzeum Kaszubskiego w Bytowie, nr rej. A- 152
- Obiekty w ewidencji:
- Stajnia na posesji nr 1, drewniana, 1 połowa XIX wieku
- Dom nr 4, drewniany, połowa XIX wieku
- Budynek inwentarsko – stodołny na posesji nr 6, konstrukcja szkieletowa, początek XX wieku
- Stajnia na posesji nr 7, murowana, XIX wiek
- Stodoła na posesji nr 9, drewniana, 1 połowa XIX wieku
- Dawna plebania, posesja nr 12, drewniana, pocz. XX wieku
- Dom nr 13, konstrukcja szkieletowa, wypełnienie z cegły, koniec XIX wieku
- Dom nr 15, d. szkoła, drewniany, ok. 1930
- D ubikacja szkolna na posesji nr 15, drewniany, ok. 1930
- Dom nr 29, drewniany, 1 połowa XIX wieku
- Stodoła na posesji nr 30, drewniana, XIX wiek
- Dom nr 44, konstrukcja szachulcowa, XIX/XX wiek
- Stodoła na posesji nr 50, drewniana, XIX wiek
- Dom nr 51, drewniany, XIX/XX wiek
- Obora na posesji nr 53, drewniana, XVIII/XIX wiek
- Cmentarz przy kościele, położony w centralnej części wsi, przy drodze głównej. Założony w 2 połowie XVIII wieku, zapewne w czasie budowy kościoła (1755-1757). Powierzchnia ca 0.21 ha, nieczynny. Wokół kościoła stare klony.
- Cmentarz ewangelicki, przy szosie do Studzienic, na zachód od wsi. Założony w 2 połowie XIX wieku, o powierzchni ca o.56 ha, nieczynny.
- Cmentarz parafialny, założony w 1970 roku, o powierzchni ca 0.35 ha.

Studzienice

Obiekty wpisane do rejestru Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków:

Dom nr 13, drewniany z 1870 r., nr rejestru A-203 z dnia 21.02.1971
Dom nr 28, drewniany, ok. 1870 r., nr rejestru A- 203, z dnia 23.01.1971

Obiekty w ewidencji:

- Kościół p.w. Świętej Trójcy, d. kaplica ewangelicka, neogotycki, murowany, 1890 rok
- Stodoła na posesji nr 16, drewniana, koniec XVIII wieku
- Dom nr 21, drewniany, na kamiennej podmurówce, z 1824 roku
- Dom nr 45, drewniany, połowa XIX wieku
- Cmentarz położony przy szosie do Osławy Dąbrowy, przy ul. Spacerowej, o powierzchni ca 0,18 ha, założony na początku XX wieku, jako ewangelicki, nieczynny.
- Cmentarz parafialny, w centrum wsi, założony na początku XIX wieku, o powierzchni ca 0,82 ha, przy ul. Piastowskiej. Zachowane granice pierwotnego układu i część dawnych nagrobków. W obrębie cmentarza zachowały się fundamenty drewnianego kościoła, z 1615 roku, który spłonął w 1937 roku.

Ugoszcz

Obiekty wpisane do rejestru Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków:

Kościół katolicki p.w. Św. Marii Magdaleny, Ugoszcz nr 14 A, datowany 1822, w konstrukcji szkieletowej, nr rejestru A- 175 z dnia 19.03.1960

Obiekty w ewidencji:

- Kościół p.w. MB Szkaplerznej, dawny kościół ewangelicki, neogotycki, murowany, 1897
- Dom nr 12, konstrukcja szkieletowa, wypełnienie cegłą, 2 połowa XIX wieku
- Dom nr 19, murowany, lico ceglane, dekoracje z cegły na zrąb, koniec XIX wieku
- Dom nr 48, murowany, tynkowany, w stylu eklektycznym, z dekoracjami w tynku, datowany 1901
- Dom nr 52, murowany i konstrukcja szkieletowa, koniec XIX wieku
- Dom nr 62, konstrukcja szkieletowa, koniec XVIII wieku i 1922 rok
- Stodoła na posesji nr 63, konstrukcja szkieletowa, początek XIX wieku
- Stodoła na posesji nr 69, konstrukcja szkieletowa, połowa XIX wieku
- Stodoła na posesji nr 81, konstrukcja szkieletowa, połowa XIX wieku
- Cmentarz ewangelicki, założony na pocz. XX wieku, o powierzchni 0,30 ha, w formie regularnego prostokąta, nieczynny. Położony w zachodniej części wsi, w odległości ca 0,5 km od kościoła poewangelickiego.
- Cmentarz parafialny, czynny, założony w czwartej ćwierci XIX wieku, o powierzchni 0,45 ha, w południowej części wsi, przy drodze do Studzienic.

Aneks nr 5

Katalog zasobów archeologicznych objętych strefą W.I. pełnej ochrony archeologiczno - konserwatorskiej

Nr strefy W. I. na rysunku studium	Nr stanowiska archeologicznego w woj. Ewidencji zabytków AZP	Funkcja – kultura archeologiczna – chronologia
1	15-34/64	Cmentarzisko kurhanowe wczesnośredniowieczne, X - XII
2	16-34/24	Cmentarzisko kurhanowe
3	16-35/3	Cmentarzisko kurhanowe

Katalog zasobów archeologicznych objętych strefą W.II. częściowej ochrony archeologiczno - konserwatorskiej

Nr strefy W. II. na rysunku studium	Nr stanowiska archeologicznego w woj. Ewidencji zabytków AZP	Funkcja – kultura archeologiczna – chronologia
1	16-33/88; 16-33/89	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna, Cmentarzysko płaskie kultury pomorskiej
2	16-33/101	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna,
3	16-33/105	Cmentarzysko kultury pomorskiej
4	16-33/111; 16-33/112	Osada kultury łużyckiej, wielbarskiej, wczesnośredniowieczna
5	16-33/113	Osada wczesnośredniowieczna
6	16-34/15	Cmentarzysko kultury pomorskiej
7	16-34/28	Cmentarzysko kultury pomorskiej
8	16-35/35	Cmentarzysko kultury pomorskiej
9	17-34/B35	Cmentarzysko kultury pomorskiej
10	17-34/B29; 17-34/B30 17-34/B31	Osada pradziejów Osada kultury łużycko-pomorskiej
11	17-34/D9	Osada kultury łużycko-pomorskiej
12	17-35/2	Cmentarzysko kultury pomorskiej
13	17-35/4	Osada schyłkowoneolityczna – wczesnobrązowa, kultury łużycko – pomorskiej, wczesnośredniowieczna
14	17-35/5 17-35/6	Osada kultury ceramiki sznurowej, kultury łużycko-pomorskiej, pradziejowe, nowożytnie
15	17-35/7	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej, wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
16	17-35/10	Osada kultury amfor kulistych, kultury łużycko - pomorskiej

Katalog zasobów archeologicznych objętych strefą W.III. ograniczonej ochrony archeologiczno – konserwatorskiej

Nr strefy W. II. na rysunku studium	Nr stanowiska archeologicznego w woj. Ewidencji zabytków AZP	Funkcja – kultura archeologiczna – chronologia
1	15-34/63	Osada wczesnośredniowieczna
2	16-33/85; 16-33/86	Osada wczesnośredniowieczna
3	16-33/87	Osada wczesnośredniowieczna
4	16-33/90	Osada kultury łużyckiej
5	16-33/91	Osada kultury łużyckiej, wczesnośredniowieczna
6	16-33/92	Osada wczesnośredniowieczna
7	16-33/95	Osada kultury wielbarskiej
8	16-33/96	Osada kultury pomorskiej, wczesnośredniowieczna
9	16-33/97	Osada kultury wielbarskiej
10	16-33/98	Osada kultury pomorskiej
11	16-33/99; 16-33/100	Osada kultury łużyckiej, wielbarskiej
12	16-33/102	Osada wczesnośredniowieczna
13	16-33/103	Osada kultury łużyckiej
14	16-33/104	Osada kultury łużyckiej
15	16-33/106	Osada wczesnośredniowieczna
16	16-33/107	Osada wczesnośredniowieczna
17	16-33/108	Osada kultury łużyckiej
18	16-33/110	Osada wczesnośredniowieczna

19	16-33/114	Osada wczesnośredniowieczna
20	16-34/13	Osada kultury łużyckiej
21	16-34/14	Osada kultury łużyckiej
22	16-34/16	Osada wczesnośredniowieczna
23	16-34/16a	Osada kultury łużyckiej
24	16-34/17	Osada wczesnośredniowieczna
25	16-34/18 16-34/19; 16-34/20	Osada wczesnośredniowieczna
26	16-34/21	Osada kultury łużyckiej, wczesnośredniowieczna
27	16-34/22; 16-34/23	Osada wczesnośredniowieczna
28	16-34/25; 16-34/26	Osada kultury łużyckiej, neolit
29	16-34/27	Osada wczesnośredniowieczna
30	16-34/29	Osada kultury pomorskiej, wczesnośredniowieczna
31	16-34/30	Osada wczesnośredniowieczna, średniowieczna
32	16-34/31	Osada wczesnośredniowieczna, średniowieczna
33	16-35/6	Osada kultury łużyckiej
34	16-35/36	Osada kultury łużyckiej
35	16-35/38	Osada kultury łużyckiej
36	16-35/39	Osada kultury łużyckiej
37	17-33/D15	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna
38	17-33/D14	Osada późnośredniowieczna, pradzieje, nowożytna
39	17-33/B45	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna
40	17-33/B46	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna
41	17-33/B44	Osada kultury łużyckiej
42	17-33/D16	Osada wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna
43	17-33/D17	Osada późnośredniowieczna
44	17-33/B47	Osada wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna, nowożytna
45	17-33/D10	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
46	17-33/D11	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
47	17-33/D12	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
48	17-33/B37	Osada kultury łużycko-pomorskiej, średniowieczna
49	17-33/B38	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
50	17-33/B39	Osada kultury łużycko-pomorskiej, średniowieczna
51	17-33/B40	Osada kult. łużycko-pomorskiej, średniowieczna, nowożytna
52	17-33/B41	Osada kult. łużycko-pomorskiej, średniowieczna, nowożytna
53	17-33/B42	Osada kult. łużycko-pomorskiej, średniowieczna, nowożytna
54	17-33/B43	Osada kult. łużycko-pomorskiej, średniowieczna, nowożytna
55	17-34/B34	Osada wczesnośredniowieczna
56	17-34/B32 17-34/B33	Osada kultury pomorskiej, pradzieje (kultura pucharów lejkowatych)
57	17-34/D7	Osada schyłkowo neolityczna – wczesnobrązowa, późnośredniowieczna, nowożytna
58	17-34/B22	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
59	17-34/B24	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
60	17-34/D8	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
61	17-34/B26	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
62	17-34/B27	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
63	17-34/B28	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
64	17-34/B19	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
65	17-34/B18	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
66	17-34/D4	Osada wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna

67	17-34/D6	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
68	17-34/B16	Osada kultury łużycko-pomorskiej, oksywsko-wielbarskiej, średniowieczna
69	17-34/B17	Osada kult. łużycko-pomorskiej, średniowieczna, nowożytna
70	17-34/B15	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
71	17-34/B11	Osada kultury łużycko-pomorskiej
72	17-34/B12	Osada wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna, nowożytna
73	17-34/B13	Osada wczesnośredniowieczna, późnośredniowieczna, nowożytna
74	17-34/B14	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
75	17-34/D3	Osada kultury łużycko-pomorskiej, średniowieczna
76	17-35/3	Osada wczesnośredniowieczna
77	17-35/1	Osada wczesnośredniowieczna
78	17-35/8	Osada kultury łużycko-pomorskiej, średniowieczna
79	17-35/9	Osada kult. łużycko-pomorskiej, średniowieczna, nowożytna
80	17-35/11	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej
81	17-35/12	Osada kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej, nowożytna
82	18-34/3	Osada wczesnośredniowieczna
83	18-34/4	Osada wczesnośredniowieczna, pradzieje
84	18-34/5	Osada późnośredniowieczna
85	18-34/6	Osada późnośredniowieczna
86	18-34/7	Osada późnośredniowieczna
87	18-34/8	Osada późnośredniowieczna
88	18-34/9	Osada późnośredniowieczna
89	18-34/10	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
90	18-34/11	Osada późnośredniowieczna
91	18-34/12	Osada późnośredniowieczna
92	18-34/13	Osada wczesnośredniowieczna
93	18-34/14	Osada późnośredniowieczna, nowożytna
94	18-34/16	Osada późnośredniowieczna, pradzieje
95	18-34/17	Osada późnośredniowieczna, pradzieje, nowożytna
96	18-34/18	Osada późnośredniowieczna
97	18-34/19	Osada wczesnośredniowieczna, nowożytna
98	18-34/20	Osada późnośredniowieczna
99	18-34/21	Osada kult. łużycko-pomorskiej, średniowieczna, nowożytna
100	18-34/22; 18-34/23	Osada kultury łużycko-pomorskiej, średniowieczna
101	18-34/24	Osada późnośredniowieczna

8. Literatura i materiały źródłowe

1. Analiza i ocena warunków terenowych, stosunków wodnogospodarczych oraz infrastruktury wodnej i melioracyjnej na obszarze woj. słupskiego, IMGW Oddział w Krakowie i Oddział w Słupsku, Kraków 1998,
2. Bank Danych Regionalnych. GUS. Warszawa,
3. Betlejewska Cz., 2009, Dziedzictwo kulturowe gminy Studzienice, Gdańsk;
4. Bronk L. i inni. 2002. Projekt założeń do planu zaopatrzenia Gminy Studzienice w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, Instytut Energetyki Jednostka Rozwojowo – Badawcza Oddział Gdańsk,
5. Cyzman W. (red.) 2000 mnsr, Program ochrony przyrody, Nadleśnictwo Osusznica. Stan na 2000.01.01,
6. Dodatek nr 1 do karty rejestracyjnej złoża kruszywa naturalnego dla potrzeb budownictwa drogowego „Przewóz”, GEOLEH, Gdynia 2001,
7. Dodatek do dokumentacji geologicznej złoża piasków kwarcowych „Studzienice”, GEOLEH, Gdynia 2003,
8. Dokumentacja hydrogeologiczna ujęcia wody podziemnej w miejscowości Pólczo, Koszalin 1974,
9. Dokumentacja hydrogeologiczna Zbiornika Wód Podziemnych Bytów (GZWP Nr 117), mnsr, ARCADIS EKOKONREM, Wrocław 2002,
10. Dokumentacja techniczna kolektora sanitarnego oraz przepompowni na trasie Pólczo-Czarna Dąbrowa-Rabacino-Ugoszcz, Zakład Usług Geotechnicznych GEODOM, Gdańsk 2007,
11. Glaza E. 1983, Dokumentacja hydrogeologiczna ujęcia wody podziemnej z utworów czwartorzędowych dla Osady Leśnej w Studzienicach, Słupsk,
12. Gaza M., Fitowski T. 2006. Operat wodno prawny do wniosku o udzielenie pozwolenia wodno prawnego na szczególne korzystanie z wód, pobór wód podziemnych na ujęciu wody Studzienice,
13. Geodezyjne wykazy gruntów. Stan na 1.01.2002 r. i 1.01.2008 r. Starostwo Powiatowe w Bytowie.
14. Górski W. 1991a. Status i ochrona lęgów ptaków wodnych i błotnych w środkowej części Pomorza. Górski W. (red.) Lęgowniska ptaków wodnych i błotnych oraz ich ochrona w środkowej części Pomorza. Wyd. WSP, Słupsk,
15. Górski W. 1991b. Ptaki wodne jezior północnej części Pojezierzy Południowobałtyckich w sezonach lęgowych 1976- 1985. Górski W. (red.) Lęgowniska ptaków wodnych i błotnych oraz ich ochrona w środkowej części Pomorza. Wyd. WSP, Słupsk,
16. Gromadzki i inni 1994, Ostoje ptaków w Polsce, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Gdańsk,
17. Jańczak J. (red.), 1996, Atlas jezior Polski, t.I, IMGW, Poznań
18. Jeziora lobeliowe położone na terenie województwa słupskiego, 1998, PIOŚ-WIOŚ w Słupsku, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Słupsk,
19. Łopato M. 2000. Operat wodno prawny na eksploatację ujęcia wody głębinowej dla miejscowości Sominy gm. Studzienice, Bytów,
20. Łopato M. 2000. Operat wodno prawny na eksploatację ujęcia wody głębinowej dla miejscowości Przewóz gm. Studzienice, Bytów,
21. Łopato M. 2001. Operat wodnoprawny na eksploatację ujęcia wody głębinowej dla miejscowości Ugoszcz gm. Studzienice, Bytów,
22. Łopato M. 2000. Operat wodnoprawny na eksploatację ujęcia wody głębinowej dla miejscowości Kłaczno gm. Studzienice, Bytów,
23. Łopato M. 2001. Operat wodnoprawny na eksploatację ujęcia wody głębinowej dla miejscowości Skwierawy gm. Studzienice, Bytów;
24. Jasnowski M., 1990, Torfowiska województwa słupskiego – Stan, zasoby, znaczenie, zasady gospodarowania, ochrona, Akademia Rolnicza w Szczecinie, Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Słupsku, seria Nauka-Praktyce, Szczecin,
25. Kiszkurko S. 1974. Dokumentacja hydrogeologiczna ujęcia wody podziemnej z utworów czwartorzędowych dla wsi Pólczo. Koszalin,
26. Kliński Z. 2007, Operat wodnoprawny na pobór wód podziemnych z utworów czwartorzędowych oraz zrzut wód nasadowych do gruntu na terenie ujęcia wiejskiego we wsi Rabacino dz. nr 122/2. Zakład Usług Hydrogeologicznych, Gdańsk,
27. Komunikat nr 2/08 PWIS Gdańsk (kapieliska śródlądowe), 2008, www.wsse.gda.pl,
28. Kondracki J., 1980, Geografia fizyczna Polski, PWN Warszawa,
29. Koncepcja programowa gazyfikacji gminy Studzienice, BOI Pracownia Projektowa, Bytów 1998,
30. Kozerska I., 2009, Studium ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego do Studium uwarunkowań i kierunków gminy Studzienice, Słupsk,
31. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych, aktualizacja 2009,
32. Krajowy Program Zwiększania Lesistości, MOŚNiL 1995r, zaktualizowany w 2003 r.,

33. Makomaska-Juchniewicz M., Perzanowska J., Ogólne zalecenia dla ochrony typów siedlisk oraz gatunków zwierząt (poza ptakami) i roślin wymienionych w załączniku I i II Dyrektywy Siedliskowej przewidziane na terenach specjalnej obszarów ochrony siedlisk Natura 2000 w Polsce, <http://natura2000mos.gov.pl>,
34. Mapa glebowo-rolnicza województwa śląskiego. Skala 1:100 000. IUNG Puławy, 1983.
35. Mapy glebowo-rolnicze obrębów Kłaczno, Ośława Dąbrowa, Prądzonka, Przewóz, Rabacino, Sominy, Studzienice, Ugoszcz, skala 1:5000, WODGiK Gdańsk, WODGiK Gdańsk,
36. Mapy ewidencyjne obrębów geodezyjnych Czarna Dąbrowa, Łąkie, Kłaczno, Ośława Dąbrowa, Półczno, Prądzonka, Przewóz, Rabacino, Sominy, Studzienice, Ugoszcz, skala 1:5000,
37. Mapa syt.-wysokościowa w skali 1:25 000, arkusz 324.13; 324.14; 324.31; 324.32; 324.33; 324.34, WODGiK Gdańsk,
38. Miejskowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Studzienice – inwentaryzacja urbanistyczna skala 1:10 000, BPP Gdańsk 1994,
39. Mieńko W. i inni, 2003 mnsr. Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza gminy Studzienice. BDiOP, Gdańsk,
40. Ocena jakości wody w gminie Studzienice nr 4. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytowie, 2008,
41. Ocena roczna jakości powietrza w woj. pomorskim za 2008 rok, PWIOŚ Gdańsk 2009,
42. Ochrona Środowiska 2008, GUS Warszawa, 2008,
43. Operat wodno-prawny na eksploatację wody głębinowej dla miejscowości Ugoszcz Gm. Studzienice, Usługi Projektowe M. Łopatko, Bytów 2001,
44. Opracowanie ekofizjograficzne Gminy Studzienice (podstawowe), Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Słupsku, 2009,
45. Partnerska Strategia Rozwoju Gminy Studzienice 2009-2020, przyjęta dnia 27 sierpnia 2009 Uchwałą nr XXIV/219/2009;
46. Plan gospodarki odpadami dla Gminy Studzienice na lata 2004-2007 przyjęty uchwałą nr XXI/125/2004 Rady Gminy Studzienice z dnia 10 listopada 2004 r.
47. Plan gospodarowania wodami dla obszaru dorzecza Wisły (projekt), KZGW Kraków 2008,
48. Plan rozwoju lokalnego gminy Studzienice na lata 2004-2013, Studzienice 2005,
49. Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Bytów, Obręb Bytów, BULiGL, Szczecinek 2005,
50. Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, M.P. nr 34, Warszawa 2009
51. Program ochrony środowiska dla Gminy Studzienice na lata 2004-2007 przyjęty uchwałą nr XXI/125/2004 Rady Gminy Studzienice z dnia 10 listopada 2004 r.,
52. Program ochrony środowiska powiatu bytowskiego 2010, aktualizacja 2008, Zespół Autorski Pomorskiego Centrum Badań i Technologii Środowiska POMCERT,
53. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013,
54. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce, Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża, 2005,
55. Raport o stanie środowiska woj. pomorskiego w 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007 r, WIOŚ Gdańsk,
56. Rastrowa Mapa Podziału Hydrograficznego Polski 1:50 000, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej 2007, <http://www.kzgw.gov.pl/655.html>,
57. Rejestr potencjalnych sprawców poważnych awarii, WIOŚ w Gdańsku, 7.03.2007,
58. Roczniki Statystyczne Województwa Pomorskiego z lat 2003-2008, US Gdańsk,
59. Szmaja J., 1996, Rejestr polskich jezior lobeliowych, Fragm. Flor. Geobot. 3,
60. Standardowy formularz danych Natura 2000 dla obszaru specjalnej ochrony ptaków PLB 220009 Bory Tucholskie, www.mos.gov.pl,
61. Standardowy formularz danych Natura 2000 dla obszaru specjalnej ochrony ptaków PLB 220001 Wielki Sandr Brdy, www.mos.gov.pl
62. Standardowy formularz danych Natura 2000 dla obszaru specjalnej ochrony siedlisk PLH220005 Bytowskie Jeziora Lobeliowe, www.mos.gov.pl
63. Standardowy formularz danych Natura 2000 dla obszaru specjalnej ochrony siedlisk PLH220026 Sandr Brdy, www.mos.gov.pl
64. Standardowy formularz danych Natura 2000 dla obszaru specjalnej ochrony siedlisk PLH220028 Studzienickie Torfowiska, www.mos.gov.pl
65. Standardowy formularz danych Natura 2000 dla obszaru specjalnej ochrony siedlisk PLH220037 Dolina Stropnej, www.mos.gov.pl
66. Studium ekofizjograficzne do planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego, 2006, Pomorskie Studia Regionalne, Urząd Marszałkowski Woj. Pomorskiego, Gdańsk,

67. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Studzienice (skala 1:25 000), Biuro Planowania Przestrzennego w Gdańsku, 1995,
68. Tomiałojć L., 1990, Ptaki Polski – rozmieszczenie i liczebność, PWN Warszawa,
69. Uggle H., 1979, Gleboznawstwo Rolnicze, PWN Warszawa,
70. Witkowski A., Błachuta J., Kotusz J., Heese T., 1999. Czerwona lista słodkowodnej ichtiofauny Polski. Chrońmy Przyrodę Ojczystą,
71. Wolski J., 2007. Projekt prac geologicznych na wykonanie otworu rozpoznawczo-eksploatacyjnego (nr 5) na ujęciu wód podziemnych w m. Ugoszcz, Sławno;
72. Wykaz ludnościowy mieszkańców gminy Studzienice w latach 2000 i 2008 wg sołectw i miejscowości. Urząd Gminy w Studzienicach,
73. Wyznaczenie granic obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią w celu uzasadnionego odtworzenia obszarów zalewowych – rzeka Wda, gmina Studzienice (mapa 1:10 000), RZGW Gdańsk 2006,
74. Wyznaczenie granic obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią w celu uzasadnionego odtworzenia obszarów zalewowych – rzeka Zbrzyca, gmina Studzienice (mapa 1:10 000), RZGW Gdańsk 2006,
75. Zestawienie powierzchni użytków i konturów klasyfikacyjnych dla obrębów geodezyjnych. Stan na 2.01.2007 r. Urząd Gminy w Studzienicach,
76. Zmiana Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego (projekt), UMWP, Gdańsk, 2009,